Petelei István, A FÜLEMILE.

I. 12.

14.964
I. 12

A FÜLEMILE

irta

Petelei István.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA BUDAPESTEN.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

EGYETEMES REGÉNYTÁR

Eredeti és forditott regények gyüjteménye.
Egy-egy kötet ára vászonkötésben 50 kr.

Sokszor hangoztatott vád a magyar közönség ellen az, hogy nem vesz könyvet, de e vád igazolása abban rejlik, hogy a magyar könyv eddigelé igen drága. Az EGYETEMES REGÉNYTÁR megindításánál a kibocsátandó művek lelkiismeretes megválogatása mellett azt a czélt tüztük ki, hogy amaz ezrekre menő olvasóknak, kik a szépirodalom igazi kedvelői, lehetővé tegyük, hogy **példátlanul olcsó áron egész kis könyvtárt** szerezzenek be magoknak a hazai és külföldi irodalom legjobb és legérdekesebb elbeszélő műveiből, még pedig oly áron, a melyből különben alig kerülne ki a **csinos bekötési tábla** is.

Az EGYETEMES REGÉNYTÁR eddig megjelent köteteivel elért **fényes siker**, melyre büszkeséggel merünk hivatkozni — mert egyes köteteink 4 és 5 ezer példányban keltek el s az első kötetekből ujabb kiadást kellett sajtó alá rendeznünk — nemcsak azt bizonyitja, hogy a helyes utat választottuk és valódi szükségletnek tettünk eleget, hanem a jövőben is arra fog bennünket ösztönözni, hogy mindig a legjobbat és legkiválóbbat nyujtsuk a hazai és külföldi irodalomból.

Havonkint egy teljes regény jelenik meg, 1—2 kötetben, jól olvasható, szép betűs nyomásban, finom papiron s diszes piros vászonkötésben, mely a csin mellett a könyv tartósságát is biztositja, s az e nemü német kiadványokkal minden tekintetben versenyez, olcsóságra nézve pedig felül is mulja azokat, mert **egy-egy kötet bolti ára 50 kr.**

ELŐFIZETÉSI ÁR POSTÁN VALÓ BÉRMENTES KÜLDÉSSEL

15 kötetre — frt 7.50 10 kötetre frt 5. — 5 kötetre frt 2.50

EDDIG MEGJELENTEK:

I. és II. **A BÁNYA, Ohnet Györgytől**, ford. *Fái I. Béla*, ké kötet.

A Panin Sergiusz és a Vasgyáros szerzője egész teljességében ragyogtatja e művében elbeszélő- és jellemfestő tehetségét, mely e regényét talán valamennyi közül legolvasottabbá és legkedveltebbé tette.

III. **A LOHINAI FÜ**, elbeszélés **Mikszáth Kálmántól** és **EGY ÉJSZAKÁRA BEZÁRVA**, vig beszély **Welten Oszkár** német eredetije után, egy kötetben.

Mikszáth derűs elbeszélő modora, melylyel sokszor a legszomorubb tárgyakat is az igazi humor csillogó zománczával vonja be, e művében sem tagadja meg magát; Welten Oszkár élczes, pajkos szelleme méltán egyesül vele egy kötetben.

IV. és V. **BEATRICE HÁZASSÁGA**, angolból, **Hugh Conway**-től (F. J. Fargus), két kötet.

A korán elhunyt s rövid idő alatt oly hirnevessé lett angol irónak legtökéletesebb, széles alapu műve, melyben a mese érdekfeszitő volta, a humoros és érzelmes előadással együtt megkapó részletekben gazdag egészszé egyesül. A modern angol regényirodadalom legkiválóbb terméke.

VI. **A JUBILANSOK**, regény, irta **Tolnai Lajos**, egy kötet.

A termékeny magyar regényirónak egyik legnagyobb méltánylattal fogadott műve. Kiváló tulajdonai, a tősgyökeres magyar nyelvezet, minden izében magyar tárgy, a ferdeségek szatirikus ostorozása e művében is feltünnek s valóban becsessé teszik azt.

VII. és VIII. **A KÉK FÁTYOL**, franczia regény, irta **Fortuné du Boisgobey** két kötet.

Rendkivül érdekes mese, mely mindjárt az első fejezettől fogva megkapja az olvasót, ügyes bonyolitás, a párisi élet változatos oldalainak feltüntetése, szives olvasókra fognak találni nálunk is, épp ugy mint az iró hazájában.

IX. **A HALOTT**, regény, irta **Feuillet Oktáv.**

A modern franczia irodalom nagymestere, megkapó fordulatokban gazdag elbeszélése keretében a vallásosság és «szabad gondolkozás» izgató problemáit tárgyalja és megragadóan festett jellemekben testesiti meg az egymással küzdő áramlatokat.

X. és XI. **LISE FLEURON**, irta **Onnet György**, forditotta *Fái I. Béla*, két kötet.

A kiváló franczia iró legsajátszerűbb műve, mely csodálatos részletességgel és hüséggel festi a szinpadi életet, kaleidoszkop-szerüen tüntetve föl annak más más változatát, az irókat és kritikusokat, a szinészeket és claqueuröket, a vállalkozókat és kulisszalátogatókat, mindezt egy rendkivül érdekes mese fonalán, melynek hősnője egy igazi fényalak: Lise Fleuron.

XII. **A FÜLEMILE.** Irta **Petelei István.**

«. . . . Világosan, tisztán van előadva, egy kiváló képesség üdeségével. Szépen, gyöngéden alakitott történet, mely hatalmába ejti érdeklődésünket. A fordulatok, árnyalatok művésziek — szép mindvégig. «A fülemile» kétségtelenül legjobb mindazok közt, a mit Petelei eddigelé irt s szerző nevét bizonyára széles körbe fogja hangoztatni.»

«Egyetértés.»

AZ ARANY HAJTÜ Irta **George de Peyrebrune.**

Igen kedves, finom francia humoros beszélyke.

SINGER és WOLFNER

kiadásában megjelent s minden könyvárus utján kapható:

KISS JÓZSEF, Mesék a hó alól, versek 6 nagy szines képpel jó gyermekek számára, nagy negyedrét alakban, ára ... ... frt 1·60

PÓSA LAJOS, Kis Bokréta, mesék versekben jó gyermekek számára, 6 nagy szines képpel, nagy negyedrét alakban, ára frt 1·60

4—8 éves gyermekek számára ezeknél kedvesebb és szebb a gyermekirodalomban aligha jelent meg valaha.

Ajánljuk a két jeles költőnek ezen legujabb termékét a t. közönség szives figyelmébe.

A szépirodalom mezején

legközelebb megjelentek:

Rózsaági Antal, HOVÁ LETTEK A MILLIÓK, regény két kötetben ára 3 frt.

Szabolcsi Lajos, MOZAIK, 10 csinos beszélyke, ára frt 1.20.

MIKSZÁTH KÁLMÁN, **A T. HÁZ** czimü legujabb müve Jankó János rajzaival, ára füzve frt 2.20, diszkötésben frt 3·50.

Márkus József (Satanello), Aquarellek Ámor műtermébő ára 1 frt.

KÖNYVKEDVELŐKNEK

szivesen küldjük ingyen és bérmentve a most megjelent

általános könyvjegyzékünket

mely 30,000 művet tartalmaz ugy a magyar, mint a német, angol, franczia, olasz és spanyol irodalom minden ágából, vagy

az ujabb és jelesebb magyar művek teljes jegyzéke.

SINGER és WOLFNER könyvkereskedése

Andrássy-ut 10. sz.

EGYETEMES REGÉNYTÁR
I. ÉVFOLYAM. XII. KÖTET.

A FÜLEMILE

IRTA

PETELEI ISTVÁN

AZ ARANY HAJTŰ

IRTA

GEORGE DE PEYREBRUNE

BUDAPEST
KIADJA SINGER ÉS WOLFNER KÖNYVKERESKEDÉSE
ANDRÁSSY-UT 10.

A M. N. MUZEUM KÖNYV-TÁRA

R 2

14.964/I 12

~~24.848~~

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
Nyomtatv. Návedéknapló
1894. év 115. sz.

R 1965

ifj. Kleeberg Ozsv

M. MÚZEUM KÖNYV-TÁRA

I.

Bemutatom a Ferencz Ferencz házát, mely a kispiaczra nyílik, szembe a kerekes kúttal.

Faragott czifra kapuja előtt virágos hársfák; a tavaszi napsugár most épen futkos a lombjaik között. Ez a ház a legjobban fel van im öltöztetve, az egész utczában; a falai fényesek az olajos festéktől; tükörüveg ablakai ragyognak. Az udvart mintha minden reggel megmosnák és megtörülgetnék, ott egy szalmaszál se tévelyedhetik el. A szinek, melyekkel minden meg van festve kiáltanak s a filegoria czifraságai mintha elröpülni készülnének. És milyen fényes a tornácz, de senki se is jár rajta, hanem a ház végén levő lépcsőn oson be a

szobákba, a kinek ott dolga van, Az ember tisztátlan állat s kivált a talpa.

A tornáczon megmosott filodendronok s nehány kaktusz között két kaliczka havasi pintyekkel, szerteszét az udvaron pedig golyvás galambok gunnyasztanak, pávafarkuak röpködnek. A fényes rézkilincscsel ékes fehér nagy ajtóban egy kövér, nagyképű idősés férfi áll s hüvelyk-ujját magasra tartva, másik kezének mutató-ujjával bökdösi, magyarázván.

Ez a házigazda. Igy szól:

«Már én megyek Ágnes szivem. Ne félj, hamar visszajövök. Ma kedd, holnap adass szivem a bubinak murkot és ügyelj Mátyásra, hogy semmi nyalánksággal meg ne tömje a kedveskéimet. A szürke barátnak vesét vágjon s tojássárgát, a rigót pedig boritsa be. Ő tudod inkább versifikál és ostoba históriákat beszél, a helyett, hogy a madarakra ügyeljen. És szivem te ki ne nyisd az ablakot, mert a papagály igen érzékeny az egészségtelen tavaszi szelek iránt.»

Aztán kilép az ajtóból s hamiskodva szól vissza:

«Szivem nem látja itt senki, mit gombolja a réklijét. Szeretném, hogy közelebb jőjjön hozzám, mert félek, hogy nem figyel eléggé. Ne legyen gyermek szivem s az ablakokat ki ne nyissa valahogy».

Fiatal, nyulánk, gyermekarczu nő áll ki a küszöbre. Az ajtófélhez támaszkodik s minthogy a nap épen arczába süt, ernyőt csinál keskeny fehér kezecskéivel kék szemei felé.

«A kocsiért elküldtél — ugy-e szivem? Ez a kedd szerencsés napom s nem szeretnék lekésni a vonatról. Reménylem nagyszerű fogást csinálok. Okvetetlenűl meglátogatom a kerteteket, az jól elvadult már s bizonyosan kapok fülemilét benne.»

«Ne bántsa a mi kertünket kérem.»

«Ejnye szivem, úgy beszél maga, mint egy gyermek. Hát bántom én? Megfogom szivem a madarat s ide hozom, hogy hallgassa, ha szereti. De ha úgy ohajtja, hát inkább a berket kútatom ki, a hol a «nagy Klein» fülemiléit fogtuk, tudja» . . .

Aztán hevesen kiabálni kezdett: «Mátyás, a bundámat, a bundámat. Elkészitetted-e a bundámat?»

Vékony, verébképü kis emberke czibikel elé a bundával. Egy pehelyt fedez fel a gazdája kabátján, mindjárt hát megnedvesiti az ujjait s gyors mozdulattal lekapja. A bundát a tornáczra dobja, vigyázó szemmel járja körül gazdáját, ha nem fedez fel valami hiányosságot rajta.

«Hagyj békét nekem — riad rá. — A szemed s a ház. A muszka angyaloknak csak hangyatojást, csak...»

«Hogy vágytam volna magával menni, Ferencz», mondja csendesen a nő és mellé lép.

«Óh szivem, micsoda gondolat; hogy én kitegyem magát annyi fáradságnak. S otthon a mostohája is keresztül nézné, tudja. Örvendjen, hogy nem látja. Aztán egy hét alatt itthon vagyok, meglátja csak...» És nehogy még egyszer ismételhesse az asszony a vágyakozását, hirtelen riad Mátyásra s a lusta kocsis felől mond nehány udvariatlan

megjegyzést, a ki miatt még el is késhetik. Aztán sebtiben megöleli az asszonyt, lefut a tornáczon s türelmetlenül nézeget végig az utczán a kocsi után.

Az ötven felé járó ember s minden darabján jól meglátszik, hogy szereti a kényelmet, de az izgalom frissé teszi.

Azelőtt pékboltja volt, hanem visszavonult az üzlettől. Eleget szerzett, kényelem után sovárgott és egy félelmesen tiszta házat rendezett be magának, a melyikben szünetlenül porolni, sikárolni és fényesiteni kellett. Előbbi foglalkozásának minden emlékétől megvált (kivéve Mátyást, ki haszontalan kis árvagyerek volt, mikor magához fogadta, s bárha valóságos péklegény volt, már, nem hagyta el a gazdáját) s nem szerette, ha rá emlékeztették. Régebben is gyöngéd hajlamok vonzották a madarak felé s hogy urrá lett, a világ minden részéből való éneklőkkel vette körül magát. Gyülölte a sáros lábat, azokat, kik régi mesterségére czéloztak, a koldusokat és a ku-

tyákat. Egyéb kedvetlenségei nem voltak a világgal és mindenkitől jól elfért.

Sürü levelezéseket folytatott mindenféle német uraságokkal a madarai érdekében. Azoknak ugy irhatta alá a nevét: «Franz v. Ferencz Gutsbesitzer». Kivált egy Klein nevü german madarásznak volt hő csodálója. «Nagy Kleinom»-nak hivta s nehány sajátkezű levelét őrizte, melyben kivált a papagályok életrendjére nézve hatalmas utasitások foglaltattak.

Egyik tavaszon a nagy Klein azon ohajának adott kifejezést, hogy gyüjteményébe a méltán hires erdei fülemilékből is szeretne egy párt. E levelet Ferencz Ferencz ragyogó arczczal mutatta meg a polgármesternek (kivel «bizalmas viszonyt volt szerencsés folytathatni»). «Oly megtiszteltetés ez hazánkra nézve a nagy Kleintól — mondá — hogy hálával kell azt fogadnunk.

Rögtön személyesen tett tanulmányokat s jól felszerelve utra kelt az Aranyos mentén fülemilék után. Ott Anyáczon állapodott meg. Ez egy kis falucska a hegyek lábaira

épitve. Előtte az Aranyos partján tágas berek, égerbokrokból, fűzfákból és ezüst nyárakból. Onnan csodálatosan éneklő fülemilék szóltak.

A domboldalon nagy franczia-fedelű tornáczos vén nemesház állott. Afféle tatarozásra váró, gyepes udvarral, száradó kőrisfákkal s roskadt istállókkal körülvett ház.

Abban egy szótlan nyulánk gyermekleány élt a mostohájával, a kinek az apja egy pár esztendő óta ott pihen már a kis templom mellett a hant alatt.

Egy hét alatt Ferencz Ferencz két fülemilét fogott a nagy Kleinnak és egy leánykát feleségül magának.

II.

Mátyás betette a kapuajtót. A kocsi elrobogott.

A virágos hársfák lombjai között a napfény kergetődzött a madarakkal. Ágnes az ablaküveghez támasztotta magas homlokát s kitekintett az élénkülő utczára. Háta megett a papagály élesen sivitott. «Utálatos» mondta és megfenyegette ujjával. Aztán haragosan nézte meg a többi kaliczkákat is.

Egy gyerek a karjára fűzött piros gyöngyöket kinálta az utczán a paraszt leányoknak. Arra az jutott eszébe, mikor a mesében az irigy mostoha az erdőbe bujdosott leányának mérgezett piros almát ad. Az első falattól már halott a Hófehérke . . Üveg kopor

sóba teszik a törpék, akkor eljön a szép királyurfi . . .

«Behozzam és reggelit?» — mondta Mátyás az ajtóból.

«Hát a «kedveskéink,» szólott vissza csufolkodva, de meg se fordult. «Előbb ők, aztán mi.»

Mátyás álmatagon felelt, szája szegletét kissé felhuzva: «Tán hagyhatnók őket . . ha úgy méltóztatnék parancsolni» . . . .

«Soha se» és a kútra figyelt, szemben a házzal. Ott nehány szolgáló leány dévajkodott. Az egyik valami hamis történetet beszélhetett, a többiek körülállották s vidáman nevettek. Akkor szolgalegény lépett közéjük. Bizonyosan szerepelt az elbeszélt hamisságban mert a vígság megkétszereződött.

Ugyan mi foly ott? Hirtelen felnyitotta Ágnes az ablakot. Üde levegő érintette. Egy-egy szó ért el hozzá. Szivesen odakiáltott volna. Ha ő is üthetne egy dumét arra a tépászott fráterre. — Futni, sikoltani, hogy csengjen az utcza . . ah! milyen kedves volna.

Egészen kihajolt. Mosolygott s az inger-

kedő leányokra figyelt. Mikor őszszel az anyáczi nyolczszegletü filegória vadszőlöi közé bevették magukat a verebek, azok csaptak olyan zsivajt.

«A Jézusért, a Jézusért», hangzott egy rémült hang a háta megett. Mátyás kiáltozott. Hirtelen visszafordult az ablaktól.

Egy madár keringett a szobában. A szürke orosz fülemile kisiklott a Mátyás keze mellett s elvakulva röpködött képre, függönyre

Egyszerre elfelejtett Ágnes egyebeket. Az «orosz angyal», a féltett., a drága . . Ott piheg a karosszék telején mellette. Utána kapott. A madár felröppent. A mint a falak mellett kerülte a szobát, Ágnes kiterjesztett karral futott utána.

És ime az ablakhoz ért az angyal. Átcsapott a csipke-függönyön, s a párkányra szállott. Alig lihegett. Ijedten nézett szerteszét s szárnya fáradtan csüngött alá.

Istenem! Az ablak nyitva. Micsoda szerencsétlen gondolat volt kitárni.

«A Jézusért! Ne közeledjék — sugta

Mátyás kétségbeesett, rekedtes hangon. — Mindjárt oda van.»

«Mit tegyünk?» kérdezte Ágnes remegve.

A nap derülten nézett az ablakra. A muszka angyal összeszedte szárnyait és libegtetni kezdte.

Az ablak alatt megállott valaki. Nyúlánk fiatal ember nézett kiváncsian a madárkára. Ágnes felemelte kezét s intett, ha észrevenné. Szemeivel megmagyarázni igyekezett, mit kellene tenni. Az idegen mosolyogva bólintott, kalapját óvatosan leemelte s csendesen közeledett az ablak felé.

Ágnes kiterjesztette a karjait. Tán nem is lélekzett.

Akkor a kalap koppant az ablak-párkányon, az angyal visszarebbent a szobába, s Mátyás ráboritotta a zsebkendőjét.

Ágnes az izgalomtól fáradtan hullott a székbe. Homlokáig fel volt pirulva. Aztán eszébe jutott, hogy megkellene köszönnie a segitséget. Az ablakhoz lépett.

«Elröpült volna» mondta akadozva.

A fiatal ember hátralépett. Mintha valamit várt volna.

Ágnes hirtelen betette az ablakot. Az idegen indulni készült.

Ágnes zavartan szólt ki; «Be kelle tennem — félek. Köszönöm» . .

Az idegen meghajolt és ránézett. Igen szép volt Ágnes. Gömbölyü arcza kipirulva, magas homlokán néhány szál haj, melyet a függöny tépett le.

Könnyü rózsaszin ruhájának ujja felcsúszott, a mint az angyal után kapkodott.

Mit mondjon még? A fiatal ember im ott áll.

«Orosz fülemile» szólt hozzá — igen szép.»

Aztán igazán nem tudta mit tegyen és visszalépett az ablaktól.

III.

A fiatal ember végigjártatta szemeit a tiszta házon, rendre ügyelt minden ablakot, aztán csettintett a nyelvével, s ujjait végighúzta selymes bajuszán.

Hegyesen füttyintett s hirtelen körülnézett, nem hallotta-e meg valaki? Senki sehol. «Ih! a! — mondá halkan — ki ápolja ezt a bimbót?»

Lássuk csak. Egy gyöngyszem az úton. Kié?

A sarkon egy szivaros boltot pillantott meg. Belépett. Vén asszony állott az áruló asztal mellett. Kedvező véletlen. Finom szivart kért és nagy gonddal válogatta. Aztán lassan vágta le egynek a végét, s mialatt gyufát gyujtott, csak úgy, mintha

esetleg most látta volna meg a tiszta házat, kérdezte:

«Ki lakik ott?»

Az asszony kihajolt az asztal mögül

»A volt pékünk lakik.»

«Övé a ház.»

«Óh kérem az egy szörnyü gazdag ember, hát nem tetszik ismerni Ferencz Ferenczet? A piaczon volt boltja, de mire az neki, mikor ha a lábát lógatja is megél.«

«Szép, szép. És fiatal ember?»

«Dehogy. Házas, de micsoda dolog az is kérem» . .

Szent isten, ez a szapora nyelvü hölgy, most belehabarodik az érdemes pék karakterének, szokásának a rajzolásába.

A fiatal ember megnyomkodta szivarát mosolyogva bólintott, s kifelé indult»köszönöm, köszönöm» mondta.

Az ajtóba azonban megállott, s visszafordult:

«Nagy leányai vannak?«

«Nekem» — kérdezte kelletlenül a vén hölgy, kit bántott a félbeszakitás. — Vannak.

«A péknek.»

«Azon úr nem pék és nincs leánya csak felesége.»

A fiatal ember kérdve nézett rá. Az asszony babrálni kezdett a fiókokban, s félhangon tette hozzá:

«A felesége is csak leányka, az isten őrizzen meg a sorsától.»

Aztán végkép elmerült egy gyömbéres skatulya rendezésében és bezárta a zsilipjeit.

A fiatal ember kilépett.

A dolog kezd érdekesebb lenni. Egy vén pék («nó hát már nem pék, ha úgy tetszik» és mosolyogva nézett a kis boltra), egy «isten őrizze» sorsban élő feleség, egy igazi gyermek, a mihez hozzá lehet tenni, hogy gyönyörü gyermek.

Kedd? No ki várt volna ennyit egy hitvány keddtől. Más irányba indult, de néhány lépést alig tett és visszafordult. Okoskodott.

Ha igaz, a mit e rozzant bárka csobogott, úgy a kérdésben levő menyecskének ki kell tekintenie az ablakon. Kell. Ha létezik lo-

gika (pedig létezik, nem is olyan rég volt, mikor az egyetemen megbuktatták belőle) ki fog nézni. Az ura okvetetlenül hízott és kopasz, a képe okvetetlenül dagadt s orra veres.

Egészen bizonyosan nem szereti és kétségbevonhatatlanul unatkozik. Most a véletlen utjába vet egy.... egy (s megbillegette a derekát és kézelőjét kihuzta). Teljes képtelenség, hogy ki ne tekintsen.

«Elfogok járni a kapu előtt kétszer — gondolta — nem, háromszor.»

Egy gyöngyszem az utban. Senkié Felveszi.

IV.

«Meg kellett volna szépen köszönni», mondta Mátyás az asszonyának. Az angyal már a kaliczkában volt.

«Be kellett volna hivni, hogy megköszönjük».

«Gondolja?» Az ablakra nézett Agnes s hirtelen elforditotta a szemét. Mi helytelent se talált abban, a mit Mátyás tanácsolt. Némi nyughatatlanságot érzett. Bizonyos, hogy igen kurtán, szinte hidegen beszélt.

«Micsoda ember! szavalta Mátyás elragadtatással — micsoda ügyesség. Klapp, egy ütés a párkányra, suh! az angyal benn van». Bizonyos hogy e perczben lehetetlen lett volna az idegenhez fogható hősről beszélni Mátyásnak. A kaliczkára nézett s kar-

jait előre lökve ismét elte az idegen mozdulatát. «De ugy bocsájtani el. Megmútattuk volna neki ide benn az angyalt, hogy lássa».

Nehány percz telt el. Agnes viszont kitekintett az utczára. A kut mellett évődtek a leányok s a pereczes gyerek sípolt. Csalódva fordult vissza s a csipkefüggönyt összegyürte.

Mátyás az ajtóhoz támaszkodva beszélt. Gyér, hirtelen szőke szakállát simogatta és térdeit lógatta. Az ő gyermekkorában is történt egy hasonló izgalmas eset. («Rég volt, pasati» mondta és ujjait rázni kezdte) Volt egy ló, az kiszabadult az istálóból és rugott. Akkor czipője orrával elkezdte magyarázni, hogy az udvar miként állott. Itt volt az istáló, ott a szemétdomb — itt a ló. És volt ott egy gyermek . . . Aztán verset csinált rá idővel. Elmondja-e?

«Ki volt vajjon?» — kérdezte Agnes. «Igen szives ember». . . Félszemmel az ablakra tekintett. Az eszén hirtelen átfutott ismét a mese. Üveges koporsóba fektették hófehérkét... akkor eljött a király urfi s azt kérdezte: «alszol-e?»

Mátyás valami rettenetes verseket mondott a lórol. Belőle valamikor úgy omlott a vers . . . de úgy, akár mire. Szándéka az is volt, hogy színész legyen (s megszegte daliásan a nyakát), hanem a szülei ellenezték. A verseit azonban többször olvasta fel egy müvész barátjának, ki azokat . . . «no de hagyjuk ezt» — és kezével lemondóan legyintett.

Később aztán a foglalkozása elvonta: «Mindig éjjel dolgoztunk, nappal elnehezedik az ember feje . . . de a kemencze ott, a lángok . . . és a zsarátnok» . . . Akkor észre vette, hogy a gyülöletes emlékü pékségről bugygyant ki belőle valami. Szájára ütött. «Szerencsétlen nap» mormogta, aztán egyszerre s nagy zavarban hagyta annyiban előadását s sietve fordult ki a szobából.

Agnes nehány lépést tett az orosz angyal kaliczkája felé. A tükör előtt ment el. Belenézett és mosolygott minden ok nélkül. Haját kisimitotta homlokáról. «Te bolond» mondta a madárnak s megfenyegette.

Az udvarról zajt hallott. Mintha perelt volna Mátyás. Az ablakhoz futott.

A kis ember a legnagyobb lelkesültséggel szónokolt valakinek. «Erre uram — mondta — erre megmentőnk». Karjánál fogva vonszolta. «Vegye hálánk kifejezését — szavalta felemelt fejjel — és nézze meg a kis angyalt házikójában.»

Istenem! Micsoda ügyetlenség. Az idegent hozza. Az idegen fiatal embert. De hiszen Ágnes egészen rendetlen. Im a ruhája, im a haja. És mért hozza? Milyen kellemetlenség, zarvar. Első gondolata az volt, hogy elrejtőzik. De ügyetlennek vélné. Bánja is! Hátha bezárná az ajtót? Azonban hirtelen megigazitotta a csipkét ruhája ujján és nehány rendetlenül álló széket helyre tett. Eszébe jutott az ura. Vajjon ő mit tenne? Aztán Mátyás kitárta az ajtót, s a küszöbön álltak.

A bolondos kis ember egészen fel volt hevülve: «Itt hozom megmentőnket — mondta érzéssel s magasra emelt karral hadonázott — e bátor férfit, kit kapunk előtt voltam szeren-

csés elfogni, hogy szavakban kifejezzük iránta érzelmeinket.»

Nagyon nevetségesnek érezte magát Agnes. Ezen urnak bizonyosan nem kellett volna Mátyásra hallgatnia. Mindenesetre vakmerőség volt, hogy idáig jött. Egy szék karfájára támaszkodott s kimérten bólintotta meg a fejét.

A fiatal ember nehány bocsánatkérő szót szólott. «Valahogy csak itt találtam magamat — mondta — mint az a madár az ablakban, s én se vagyok nálánál kisebb zavarban.»

Ez a hang ismerős volt Ágnes előtt. Bizonyos hogy hallotta. Ébren-e? alva-e? Aztán a lihegő madár jutott eszébe, a melyik boldogtalanul állott az ablakban. Az idegenre nézett s mosolygott.

Egyszerre elfelejtett duzzogni. Nem mulatságos-e a hasonlat? Epekedett a mulatságos után.

V.

Lassankint kiviláglott, hogy az idegent Páli Gyulának hivják s hogy hivatalnok a megyénél. A polgármester fia — kivel sokszor beszéltek Ferencz arról, s nem egyszer találgatták annak okait, hogy mért vonul vissza a társaságtól.

Fesztelenül, könnyen beszélt. A karosszék szélén ült s ingatta a derekát. Néha saját szavai felett jóizüen nevetett. Kómikusan utánozta az Agnes mozdulatait, a mint az ablakon belül kiterjesztett karral állott, mikor az angyal elillanni készült. «És hogyan intett, a szemével! Van-e szó, világosabb annál a hogy a nők jelt tudnak adni egy pillantással.»

E fecsegésben a kéretlen sziveskedés

bizonyos íze érzett. Mintha nem tartott volna sok czeremóniát szükségesnek. Csinos kis selymes bajuszát pödörgette s bizalmas mosolylyal nézett az Ágnes szemébe.

Aztán felállott és sorra járta a kaliczkákat. Mátyás magyarázatokba bocsájtkozott. A fiatal ember barátságosan veregette meg a kis pék vállait s arra kérte, hogy ne fáraszsza magát. «Ő nagysága lesz tán olyan szives s megismertet a kedvenczeivel.»

Ágnes némi elfogódottsággal kelt fel. Mindez igen különösnek tetszett előtte. Még reggel van, az ura most ment el. Egy idegen fiatal ember kéri im valamire. «Ez kaczag, mondta a papagályra mutatva — és utánozza a csókolózást.»

«Kitől tanulta meg?» kérdezte az idegen nevetve.

Mátyás a papagály koráról, élelméről s csodálatos tehetségeiről kezdett egyetmást. Az idegen kérdve nézett rá, s akkor hirtelen elhallgatott. Nyakán szüknek találta az inget, azt húzogatta, kabátját bőnek vélte

azt gombolgatta, s nesztelenül kisurrant az ajtón.

Mikor az orosz angyalokhoz értek, az idegen azt mondta: «Ez a mi közös madarunk, asszonyom. Van hát valamink, a mi közös.»

Ágnes félre nézett. A tréfásan ejtett szavak kissé kedvetlenül érintették. De csak egy perczig. Ez igen kellemes, vidám ember. «A *miénk*? — felelte — nem az uramé!»

Ismét a Mátyás csoszogó lépteit hallották. Ott kint nyitotta az ajtókat, s csapkodta. A fiatal ember kalapját vette.

«Engedje meg — mondta — hogy éljek a véletlen által nyujtott e kedves ismeretséggel.»

Ágnes mosolyogva bólintott.

Aztán utána nézett. A lépcsőn karonfogta Mátyást, s futva vitte le az udvarra. Ott megveregette a hátát, s nevetve, szaporán beszélt valamit a kis embernek. Mátyás alázatosan hanyorgatott s a kapuig kisérte.

Bizonyos, hogy igen szép reggel volt. A szobában minden szokatlanul megvilágosodott, s megfrissült. A virágok levelei igen üde zöldek, s a butorok selyme hogy fénylik! Mintha valami gyenge rózsaszin párázat ülne falon, képeken, s az asztal csecsebecséin.

A madarak pedig határozottan eleve nebbek mint máskor. A papagály úgy sikolt mintha csiklandoznák. A rigók ugrálnak, s a havasi-pinty kopogtat, hogy szinte kedve lenne az embernek azt felelni: «tessék uram, lépjen be.»

Künn burukkolnak a galambok. Az orosz angyal csak néz, néz komolyan, gondolkozva, de annyira ostoba a képe, hogy nevetni lehet rajta.

És valahogy a levegő mintha frisebb, sőt illatosabb volna. Minden egy felettébb kedves pünkösd első napjára emlékeztette Ágnest. A papnak kis leánya ment fel hozzájuk. De akkor még élt az édes apja is. Ott az anyáczi vén kert hársai alatt kézenfogóztak s keringtek, énekelve:

»A pünkösti rózsa, kihajlott az útra
Én édesem, én kedvesem szakaszsz egyet róla;«

Az apja odavonta az ölébe Ágnest s megcsókolta itt . . . itt az ajakát. Mért jut most mindez eszébe?

A karosszéken előre hajolt, derekát himbálta és gömbölyü szép nyakát kinyujtva s kék szemeivel a légbe nézve dudorászta: «Én édesem, én kedvesem szakassz egyet róla.»

Mátyás kinyitotta az ajtót s csodálkozva állott meg.

VI.

Azon éjjel igen nyughatatlanul aludt Ágnes.

Este Mátyás locsogott mindenféle rémtörténeteket, melyekben ő valaha cselekvő részt vett. Szörnyű hőstettek bizonyultak rá. Kész csoda, hogy épkézláb ember. Az élete tudhatatlan, sokszor állott tulságosan vékony hajszálakon. «De itt..itt — mondta hangját a lehetőség legszélsőbb határáig megvastagitva — itt karjaimban csodálatos erő lakozott. Még most is ha begörbitem, roppant nagyok a békáim. Megmutassam?» kérdezte elszántan.

«Fél a békától? — folytatta biztatólag — hiszen nem igazi békákról van szó — de persze, persze a gyermekek ijedősek.

Mindig mondtam én: ez kész gyermek a kit Ferencz úr nyert magának. Az arcza gyermek, a szive gyermek, a kezei gyermekkezek. Hát kéz ez?» — mondta az Agnes keskeny kezére s vissza-görbült rózsaszin ujjaira mútatva.

Valami cselszövő, erőszakos embernek árulta magát, kinek a lelkén titkok száradnak s a kinek csak száját kellene megnyitni . . . «Nagyolni szokott» . . . igy hivta ezt az állapotját Ferencz ur. A mióta pedig ez a gyermekasszony a tiszta házba költözött, Mátyás szerfelett pazarul nagyolt. «Bizonyos, hogy benyomást teszek a kedélyére» gondolta és hamiskásan mosolygott gyér bajusza alól.

Alig hallott valamit abból Agnes, a mit a bolondos kis ember beszélt. Gyermekkorának apró-cseprő örömei jöttek vissza az eszébe. Csodálatosképen elevenen látott, sőt hallani vélt némely kedves hangokat. Közben az igyekvő kis Mátyásra tekintett s mosolygott. Az ünneplő fekete kabát volt Mátyáson. («Hölgyünk szokatlanul jól van hangolva.»)

Az egész éjen át mind jöttek-mentek szivében, fejében azok a vidám képek. Apró gyönyörűséges dalok lopóztak a fülébe és ott csengtek szünetlenül. Aztán valami rég elfelejtett vers valamelyik sora s egy-egy szó. De meg nem lehetett szabadulni egyiktől se. Reggel kissé bádgyadtan ébredt meg s kedvetlen volt.

Végigjárta többször a szobákat. Észre se vette máskor, hogy milyen unalmasan csendesek. Csakhogy viszhang nincs bennük, mint valami néma erdőben! Elégedetlen volt mindennel. Apró rendetlenségek boszantották s kiállhatatlannak találta Mátyást, a mint odaadással darabolta a murkot, a vesét, a tojást a madaraknak.

Ezeken kivül nagyon sápadtnak, csufnak találta magát. A szeme alatt nehány szeplőpontot fedezett fel, melyek nem voltak ott azelőtt.

A mostohája «ferde szájunak» hivta. Nem! Az ajaka im elég csinos (s nyelve hegyével megnedvesitette). Aztán ismét hal-

lotta a dalocska egyik sorát «én édesem, én kedvesem, szakassz egyet róla» . . .

Hosszu, karcsu derekát végigsimogatta kezeivel s többször kinézett az ablakon. Óh! nem mintha valakit ügyelne, csak a járókelők miatt bizony, mert itt benn olyan hangtalan nagy pusztaság van.

Dél felé esetleg éppen akkor tekintett ki, mikor Páli Gyula urfi arra járt. Természetesen köszöntek egymásnak s ő kérdezősködött az orosz angyal után. «Vidám» felelte Ágnes mosolyogva. «Beh kár — mondta — hogy nincs valami veszedelemben. Szeretném megmenteni.» Ágnes kérdve nézett rá. «Igen kedves ott benn minden s akkor ajtót tárna előttem.»

Aztán hirtelen abbahagyta ezt a tárgyat s a városban keringő hirekről beszélt. Valami kis pletykát tudott egy énekesnő. ruhájáról, mely rossz pillanatban szakadt el Azt minden tartózkodás nélkül elmondta. Ágnes nem ismerte az énekesnőt.

«Mért zárkózik el? — kérdezte. — Nem volna szabad a társaságot megfosztania

attól, hogy élvezhesse kegyedet. Ez önkénytes száműzetés, valóságos deportació Szibériába, a mint kegyed él . . . Nem ismerni Laurát! (az énekesnőt)» . . .

Apropos — folytatta — Szibéria. Olvassa-e az orosz irókat? Csodálatos kis elbeszélésem van Turgeniew Iván vagy Sergievicstől (az ördög tudja a neveiket). Akarja-e látni? Megengedi, hogy elhozzam. Holnap tán? Nem, ma ha megengedi. Délután egy szabad órám van.»

Aztán alig várva feleletet, köszönt; kissé félrecsapta kalapját s rövid kabátjának zsebébe dugva kezét és vastag rövid botját, tovább állott.

El sem hinné az ember, hogy mennyi hibát talált Ágnes az nap a tiszta házon. A képek nem álltak egyenesen; a falak mintha kopottak lennének; a virágok levelei porosak. Szerteszét minden. «Mátyás, az a tükör homályos; az a függöny gyűrött, a székeket mintha csak odadobálták volna Mátyás.»

A fekete kabát lemaradt a kis ember-

ről s vele az emlékezetre méltó történetek. («Hölgyi szeszély, próbatét».) Ugy törölt, rendezett, mint azon elátkozott herczeg, ki szolga kenyéren, paraszti munkáig alázkodva, drága bérért, szép leányért izzad. Teljes igyekezettel, emelt fővel. Olykor begombolkozva állig, könnyedén a falhoz támaszkodva, kérdezte: «Van még? Kinyerhettem megelégedését?» s ilyenkor szívesen mosolygott.

Délután egy csapat katona masirozott el a kapu előtt nagy bandaszóval s Mátyás kidugta fejét az utczára. Akkor valaki a vállára ütött. «A muzsika tetszik atyafi? — kérdezte, vagy a szép leányokat lessük? He?» Páli Gyula urfi volt.

Mátyás méltatlankodva nézett rá. Az urfi leereszkedőleg símogatta meg az arczát, felborzolta haját s mondott valamit a kecskéről, mely vén korában is vágyakozik sóra mire. «Te kujon!» tette hozzá.

«Mi tetszik?» — hebegte Mátyás.

A fiatal ember majdnem futva ment

végig az udvaron s két szökéssel benn volt a szobában. Olyan fesztelenül köszönt, mint valami régi ismerős. Néhány bókot mondott röptében az Ágnes arczszinére, ruhájára, kék szemére. Megfogta a kezét s gyengén megszoritotta. «Igazán vágytam már, hogy lássam» — mondta.

Ágnes némi elfogódással küzdött. Igen nevetségesnek találta érte magát. Szeme közé nézett elszántan Pálinak, aztán elpirult, rögtön lesütötte a szemét s kérdezte: «A könyvet hozta?»

«Magamat is ráadásul» s nevetve hajolt meg.

VII.

Mindez szokatlan és új volt.

Mióta Ágnes a tiszta ház asszonya lett, alig volt ott látogató s azok is tisztes vastag aranylánczczal biró öreg urak. Im egy csinos fiatal ember. Mert igazán csinos. Kissé keresetten öltözködve s kissé hetyke. De kedves és fris.

Egész életében egyedül volt. Az anyját nem is ismerte, az apja óh! milyen rég nyúgalomra hajtotta fejét. Aztán a faluja szomszédságából látogatta egy pár kaczér gavallér. Szegény leány volt, nem nagyon törték magukat utána. Ezeket a nagyhangu, nagycsizmáju bekecses urfiakat (csak télen jöttek persze, «mikor ráér az ember») kiállhatatlanul üreseknek találta.

Aztán nem is igen vették férjhez menő leány-számba.. Megcsipegették az orczáját s tudakozódtak a bubái után·

Amilyenről ő álmodott («a király-urfi, ki felébreszti a koporsóban alvó hófehérkét»), az délczeg és engedékeny, büszke és szerény. A hangja mint a csengő arany, a szeme, mint a sugaras nap . . .

Páli nem ilyen. De *az* álom volt ez valóság. Bizonyosan nem úgy beszél, a mint *amaz* szólott volna. Hijával van a méltóságos komolyságnak, az epedő lágyságnak mozdulataiban, tekintetében . . .

Páli végigjárt a madárkaliczkák előtt. A papagálynak orrára ütött, a kanárikat ingerelte s nevetett, a mint szárnyaikat mérgesen rázogatták felé. Tudakozódott a természetük, az eledelük után mindenféle haszontalan részleteket s Ágnes komoly aprólékossággal tanitotta. Páli egy perczig kerekre nyitott szemmel, csodálkozva hallgatta, aztán felkaczagott. «Ugy magyaráz, mint egy professor». Ágnes is mosolygott s elpirult egy kissé. Páli megfogta a kezét vi-

gan. «Szeretem a hangját hallani» — mondta. Ágnes duzzogva fordult el s leült.

Ugy kezdődött mindez, mint valami játék.

A könyv, a melyet hozott Páli, nem volt uj Ágnes előtt. Szanin az utban, a mint hazája felé tart, megismeri Gemmát. Gemmának vőlegénye van, valami csendes német, a ki egy cseppet se regényes, de a kivel nyugalmas napok várnak reá. A szent őrültség belepi őket s a leány elhagyja mátkáját Szaninért. Aztán egy pár nap mérhetetlen sok boldogság között telik el. Terveket szőnek, álmokat álmodnak. A lég illattal van tele és semmi meggondolni való sincs a világon. Szanin el akarja adni a birtokát. Egy nőt keres fel, a kinek uradalma határos az ő ősi földjeivel. Ez a nő az ördög. Karmait kinyujtja Szanin után és ott tartja maga mellett és megrontja őt. Ah! szédületes varázslatokkal űzi ki fejéből a leányka képét. Csupa láng és kárhozat a tekintete s a szava. A vér hangosan kiált ki belőle, a vágyakozó forró vér. És Szanin

elbukik. Rabszolgája lesz. Az erdőn lovagolnak át, a bükkös suhog, a fenyők sóhajtnak. Egyszerre villám csap ki az égből, s dörgés bontja meg a föld nyugalmát. Az erdőben a favágók házikójának ajtaja nyitva áll . . . . Az eső locsolja mohos fedelét, repedezett falát . .

A könyv czime: «Tavaszi hullámok». Ágnes megsiratta az elhagyott leányt, mikor olvasta. «Hogy tudott élni azután?» sohajtotta.

«Nem — mondta Páli — az a leány beteg volt s a csalódás gyógyitotta ki. A földön nincsenek angyalok. Itt mindenütt vér van (s tenyerével karjára, mellére s fejére ütött) s a ki úgy igazgatja a sorsa kerekét, hogy kifelejti belőle, keservesen fog csalódni. Nem sóhajtásból és epekedésből vagyunk, hanem vérből. A ki csak az ábrándoknak ad táplálékot, sovány asztalt terit, a melyik mellől felkelve, dúsabb után vágyunk. Szanin elfelejti a leányt és elvesz. Jó. De az üdvösséggel ér fel az az elkárhozás. Az ember szédülni érzi a fejét, a mint olvassa.»

Agnes kissé előrehajtott fejjel figyelt. Nem értette egészen, a mit Páli beszélt. Szerette volna, ha más tárgyhoz kezdenének. Ezt kellemetlennek találta.

Némely szót nem szivesen mondott ki. Például azt, hogy «Isten», vagy «szerelem». De most szüntelenül hallotta, sőt használta. Bántotta e felületes és homályos elemzése is a Szanin szerelmének. Valami sértőt talált benne. Ő máskép vélekedett, mint Páli. Összes bölcsesége annyiból állott, hogy utálatosnak tartotta őt, s mélyen szánta a leányt.

«Mit tett volna?» kérdezte Páli és az Ágnes lecsüngő kezének kis-ujját érintette.

«Meghaltam volna».

«De ha még útja volt kimérve a sirig?»

«Átugortam volna. Vágytól, reménységtől, ha megszabadul a nő, könnyen ér el odáig.» Egy kissé remegett a hangja, a mint beszélt. Némi elkeseredés vett erőt a szivén.

Mátyás bedugta az ajtón a fejét. Ágnes zavartan hallgatott el s Páli visszadőlt a

karosszékbe. A kis ember gyanakvólag nézte meg, aztán belépett s az ablakhoz ment, mintha valami sürgős nézni valója lett volna az utczán.

OSZK

VIII.

A napsugarak ringva bejöttek a szobába s körülfolyták a felindult asszonyka karcsu derekát, aranyhaját s gömbölyü gyermekarczát.

Mátyás mintha frisebb levegőt hozott volna legalább Ágnes könnyebbnek érezte magát. A kellemetlen érzés elszállt róla, mint a hogy a virágos mezőről elviszi a szél a ködöt. Páli boszankodott a «tolakodó kis bolond» jelenlétén s nem is igyekezett titkolni. — Felállott kedvetlenül, közönyös tárgyakba kezdett. Egyik se sikerült. Az udvarra néző ablakhoz lépett s dicsérte a kicsi kertet. «Igen kedves, szeretném megjárni.»

Mind lementek. Mátyás is. Nehány lépésnyi távolban bár, de makacsul arra felé

a hová asszonyát vezette «azon vakmerő» ki tegezni merte őt. Ágnesnek sok mondani valója akadt a virágokról. Az egyik beteg volt. Azt ő gyógyitotta. De milyen ravasz módon kelle kitudni a baját.

«Mert csak sorvad ez a gyerek s a világért sem mondaná meg, hol fáj neki.» Némely virágot ő nevezett el. Egy szurós kaktuszt Zsófi mamának hivott. «Igy hivják a mostohámat», mondta nevetve. Gyöngéden simogatta meg a kedvenczeit. Vannak közöttük tetszelgők és szendék . . .

A galambok odaszálltak Ágnes köré s sürgölődtek a nyomában. Egy kissé felrepült némelyik s burukkolva keringett aztán viszont a lába előtt.

«Mind ismernek látja!» dicsekedett.

«S mind szeretik, ki ne szeretné!» Páli suttogva beszélt, s körülnézett, nem hallja-e Mátyás. Igen derült volt minden. A festett tornácz s az üveggömbök ragyogtak a napfényben. A kis ember a lépcsőn gunnyasztott.

«Mindez felette romantikus — mondta Páli. — A galambok, a szép pásztorné, fák,

füvek. Csupán egy tehén hiányzik. Elfogad-e a képhez engem pásztornak? A nyájőrző szamár is ott lesi a füleit a lépcsőn. Én igen szivesen szavalnék nehány verset ha tudnék.»

Ágnes vidáman nevetett Az angyal megrángatta benne a csengettyűket. De hirtelen abbahagyta. Az jutott eszébe: milyen furcsa, hogy ő nevet. Ezen aztán viszont nevetett. Mátyás olyan mogorván siralmas ábrázattal nézett rá, mintha arra fogadkozott volna, hogy emelni fogja a vidámságát. Igen szeretett volna kiabálni, karjait emelgette, úgy a hogy a madár libbenti a szárnyait, ha repülni készül. Szivesen megfogta volna a Páli kezét, hogy fussanak ketten egy sort.

Egyszer hirtelen felé fordult: «Láttam-e még valahol?» kérdezte, de nem nézett rá.

«Hogyne, abban a másik világban, tudja a hova a jobbik felünkkel tartozunk, a mig fiatalok vagyunk. Mikor egyedül van, ott bolyong mindig, anélkül hogy tudná. Ott mennyit nevettünk, fecsegtünk mi együtt, ott játsztunk, kergetőztünk. Emlékezik rá?»

«Haszontalanság», mondta Ágnes s mosolyogva nézett fel a kék égre. Haszontalanság, de vajjon komolyan beszél-e Páli? Ránézett kérdve. Igen csinosnak találta s hirtelen el is feledte a mit tudni akart.

Vidáman előre szaladt, leszakitott nehány verbénát s ölébe téve, leült a vadgesztenye alá a padra. Mig babrált, rendezgette a virágokat, Páli sok semmiséget beszélt. Ő is ismerte Ágnest örökkön-örökké. Tudta, hogy van, kereste, kereste. Hangját is hallotta Érezte. Most, hogy megtalálta, össze-vissza annyit változtak a dolgok, hogy ébren van és nem álmodik. Ez folytatás csupán. Ime a keze. Meglehet fogni. Ime a haja.

Ágnes kissé csodálkozva nézett rá. Aztán elpirult, ujjait kivonta a Páli kezéből és nehány verbénát széttépett. Felállott, megrázta a kötényét s a lépcső felé tartott, hol Mátyás gunnyasztott.

IX.

Este hallgatva ült a homályos szobában. A kis Mátyás akármily rettenetes vitéz lehetett volna tőle. De nem is volt. Emlékezetreméltó tetteinek forrása nem buzgott; kedvetlenül nézett olykor a «kis hölgyre» s elégedetlen volt valamivel. Keserüen, de büszkén megszegett fejjel tekintett olykor az ajtó felé. Aligha nem azt a «te» szócskát hallá, melylyel illetteték.

Ágnes a könyvet lapozgatta, melyet Páli hozott. Szeme átsiklott a betükön, s egy csepet se érdekelte a Gemma búja. Arra a sok «haszontalanságra» gondolt, arra a *másik* világra és igazán mintha nem is léteztek volna Ferencz Ferencz, a madarak s a tiszta ház. Némely egészen közönséges szót feltünőnek

talált a könyvben s az egyik fejezet elején egy nagy szétterpeszkedő „A“ betüt nevetségesnek. Kötényét tépegette s eszébe jutottak a verbénák, s aztán mindjárt Mátyás «a nyájőrző szamár».

«Mért busul?» kérdezte a kis péket. Ugyan hogy búsúlna ő? Csak a kötelességeire gondol, melyekkel az úr bizta meg, s ehhez némi melancholicus árnyalattal tette hozzá, hogy vannak kötelességek, melyeket nem szabad elfelejtenie egy férfinek.

Ágnes megsimogatta a Mátyás arczát, azt mondta, hogy ő a legjobb fiu. A kis hős szerényen mosolygott s sarkával dobolni kezdett a padlón.

Szép holdvilágos volt az éjjel. Rózsaszinben játszó halaványsárga szinre festette a kútat szemben az ablakkal. Az órák vigan kongtak a tornyokban és egyáltalában nem voltak igen hosszuak. Valamikor, hogy elszunnyadt Agnes, abban a másik világban volt s Páli a hátamögött úgy beszélt, hogy a lehelletét érezte a nyakán. Egyszer pedig megfogta a kezét s megszoritotta. Arra fel-

ébredt s igen sajnálta, hogy felébredt. Hajnal felé az orosz angyal csodálatosan énekelt. Soha se hallott olyan szépet Agnes. Igazán nagyon igazságtalan volt eddig az angyal iránt. De mint kért, rimánkodott, igért, csábitott, sikoltott, epekedett, gyügyögött! Mind érteni lehetett azt. Szemét lehunyta Agnes. Most azt mondja: «Házacskát rakunk együtt. . . . szeretlek . . . . soha el nem hagylak . . .» A levegő mintha ringana s kibeszélhetetlenül édes a félhomály. Karjait összefonta mellén s igen boldog volt. Reggel a nap mikor arczára sütött, arra ébredt fel, hogy a puha párna csücskét csókolja.

Igen beszédes hangulatban volt. A kis Mátyást nyomon követte, mig takaritott, rendezett s ételt vagdalt a madaraknak. Mindenféle apró kérdésekkel halmozta el. Miért teszi ezt, azt, aztán mi lenne ha elmulasztaná? Hátha búzát adna kendermag helyett? vagy ha vesét a tojás helyében? Gyerekes kiváncsisággal tudakozódott, de semmi fontosságot nem tulajdonitott a feleleteknek, mert alig figyelt a Mátyás magyarázataira.

A piaczra vágyott, mikor Mátyás a kosárral vásárolni indult. A vén házak kis fekete erkélyeit igen kedveseknek találta s a kirakatok csecsebecséi előtt megállott. Elrontotta a Mátyás alkuit s egy kis leánynak kétszeres árt adott valami gyenge virágjaiért a miknél szebbek vannak a tiszta ház udvarán. A nagy templomban akkor harangoztak. Bement s énekelni kezdett az orgonaszóra. Vajjon nem tünik-e fel, hogy ő énekel? Abba hagyta. Inkább imádkozni akart. De csak félig jutottak eszébe az imádságok. «Óh szépséges Istenanya, tekints a te leányodra, ki eljöve de hozzád, hogy kegyelmed reá adnád . . . reá . . .

Mit csináljon a kegyelmével? Meghajtotta fejét s kiment. Egy ájtatos öreg embert megzavart, a mint a padból kilépett. Az olyan mérgesen nézett rá, hogy megijedt.

A nap azonban ott künn vidáman sütött az ablakokra, a kis Mátyás is ott állott. — Hát mosolygott Ágnes ismét. Mert ő senkinek se is vét. Az úton csinosan lépegetett s többször szerteszét tekintett. Pedig kit se

várt. («Az álmos-táska még bizonyosan lustáskodik»).

Otthon ezer mondanivalója akadt. Mindent utánozott a mit látott, s kómikusan szedte össze a homlokát, csucsoritotta fel az ajkát, s fogta össze a kezeit, mikor azt a mérges öreg urat produkálta. Mátyás tiszteletteljes vékony, kurta kaczagásokat engedett meg magának (félre tévén «hölgyünk kedvéért» férfias szilárdságát).

A nap hihetetlen gyorsan futott el. Délután a nagy karosszékben szemben, a madarakkal forgatta a Páli könyvét. A papagályt széke karjára állitotta, aztán ölébe vette s simogatta. Milyen ragyogó a szeme s milyen okosan néz. Szegénynek nincsen párja!

Aztán bejött Mátyás, hogy a pávafarku galambról valami nagyszerü eseményt beszéljen. Hős az az állat! A nagy golyvás a búgjába hatolt s a pávafarku szembeszállott. «Ah! szembe szembe az ellenséggel bátran, mi egy s más.» Ő is (Mátyás) ugy tartotta ezt egész életén át. Hadd mondjon csak el

valamit. Egyszer egy éjjel jön haza, de villámlik, de dörög — — —

Azonban alkonyodni kezdett. Ágnes többször az ablakra tekintett. Némi izgatottság bántotta. Nem mondta ugyan Páli, hogy el fog jönni, de az természetes, hogy eljön. Csak nem múlik el úgy egy egész nap, hogy ne lássa.

Mátyás lelkes futamban iramlott a rettenetességek örvényébe, mellét megszegte s épen kését szándékozott kihúzni, mikor Ágnes felkelt ültéből s az ablakhoz lépett.

A nyúgoti ég alja piroslott s a házak felé emelkedő hegyoldalra szürke fátyol borult.

A kis pék a mondat közepén megállott. Hiszen nem hallgatnak reá! Méltatlankodva nézett körül. Mi ez? Agnes az ablaküveghez támasztotta fejét. Mátyás felsohajtott. «Óh kitanulhatatln rejatélyek». Aztán csorbult méltóságára írt keresett a lovagiasságban s lábujjhegyen hagyta el a szobát. («Majd vissza hivna még.»)

Besötétedett. A kis pék mesztelenül lo-

pózott be. Asszonya csak ott állott mozdulatlanul. «Gyermeki ábrándok» gondolta s mosolyogva indult vissza. Kire gondol vajjon? És öntelten simogatta Mátyás gyér szakállát . . .

Hátha reá gondol!

«Reám gondol?» kérdezte Páli s megkopogtatta az ablakot. Ágnes sietve nyitotta ki.

«A lelkem itt volt magánál az egész nap. Ha az asztalra hajoltam, azt hittem a hátam megett van s a betük megül a szeme nézett reám. Az a maga szép, szép sugaras szeme. A virágainak az illata fogott körül s hallottam, a mint maga dicséri, szidja őket. Ujja hegyével mútatta a sorokat s ha az utczán mentem, úgy hallottam, mintha szólitana.»

A keze után nyult és Ágnes odaadta. Édes kábulás vette körül. A mig utána vágyott, mintha ugyanazokat a szavakat hallotta volna, a melyeket im elmondott.

MÚZEUM KÖNYVTÁRA

Mintha csak folytatta volna az Agnes gondolatait. Nem is mondhatott volna természetesebbet. S keze a kezéhez ér s hangja egészen a szívéig. Remegett és hőség járta át. Ujjait csók érte.

Valaki közeledett az utczán, csendes öreges nehéz léptekkel. A sötétben azt se lehetett látni, férfi-e, nő-e? Agnes visszavonta a kezét. Mikor az ablakhoz ért, majd beleütődött Pálba. Morogva tért ki s megnézte Agnest. «Bolondság» dörmögte, a kezével legyintett s tovább ment.

«Adja a kezét» — sugta Páli. — Szeretem, szeretem, szeretem!»

Megszoritotta az ujjait s sorra csókolta. Agnes szédülten hajtotta fejét az aklak fájára.

«Hagyjon el» — rebegte alig hallhatólag — most hagyjon el.»

Csodálatosan bádgyadt, mégis kissé ijedt szemek néztek Pálira.

Mi volt ez Ébren? van-e? Alig birt felállani. Minden keringett vele a szobában.

X.

Páli figyelmesen nézett körül az utczán. Sehol senki. Gyorsan lépett tova a Ferencz Ferencz háza előtt, de aztán csendesen egykedvűleg sétált el a kút mellett. Pálczájával játszott, s fütyörészett. Mikor elég távol volt már, hangosan, hegyesen mondta: «na» s csettintett az ujjaival.

Szerencsére senki se látta meg az ablak előtt. Az efféle tréfák kellemesek, de nem a világ szájára valók. És kivált annak a világnak, a melyikben Páli él. A kis pékné ugyan bájos, de rangbeli fiatal embernek válogatósnak illik lennie mulatkozásaiban is, s óvakodnia kell a botránytól.

Soha se is vethettek valami elfeledkezést a szemére. Ő néhányad magával a finom

társaságok törvényeinek élő kifejezése volt. Csinosan, kifogástalanul öltözködött, fennakadás nélkül tudott fecsegni s lovagias ügyekben elsőrangu tekintélynek tartották. A hogy iskoláit elvégezte, komoly állást foglalt el. Zajos, botrányos mulatságban látni őt épp oly lehetetlen volt, mint sáros nadrágban.

A kis város elegyedni szerető népétől pletykáitól, közönséges vigalmaitól erős fallal zárkózott el, a nélkül, hogy felfelé is kivánkoztak volna utána. Ő gentry. Közbülibegve az ég és föld között.

Hanem a kis Ágnes csakugyan gyönyörü. Valami olyan bájos komolyság van az arczán, mint koránérett gyermekekén. Nyugodt, inkább hallgatag, csendes modorú. — Persze pogányul nagy alkalma van az unatkozásra. Minden esetre új dolog neki a szerelem és éhes rá. Valószinüleg csodálatos fogalmai vannak róla: egy marok sóhajtás sok holdvilág és egy határ vers. A nyaka valamelyik Vénus-é. Eh! melyik Venust is szokták emlegetni ilyenkor?

Majd emberi fogalmakra szokik a sze-

relemre nézve. Hiszen mester-kezek müvelik (és ujjai között hamis mosoly kiséretében sodorgatta bajuszát Páli Gyula). Igen, oda volt az első szóra. Mindenesetre gyöngéd kezelést igényel, akár a békavirág pelyhe. Elhatározta, hogy kissé «éheztetni» fogja. Nem nyul mohón utána, hogy legyen ideje megemészteni az első benyomásokat. Ah! csinján, csinján. Ez a gyermek mérlegelni sem tud s akarata ellen belerohanna valami botrányba. Holnap egészen hidegen beszél vele. — A szeme gyönyörü valóban. Olyan őszinte gyermekszem, a mi tele van mindenki által olvasható irással.

«Gyula, Gyula» — kiáltott valaki az utcza tulsó oldaláról — hol jársz? Ma a szinházba megyünk mind. Velünk tartasz?»

«Ah, hogyne.» Átsietett. karját a pajtásáéba ölté.

«Miben sántikálsz?» kérdé halkan.

«Én?» s ez elnyujtva rejtélyesen ejtett szócskában benne volt annyi felelet is, menynyit rangbeli fiatal ember adhat szerelmi mulatkozásairól.

Másnap délben nyitotta meg a tiszta ház kapuját. Az utczán előbb néhányszor fel s lesétált, mig ismerősei elhaladtak. Az udvaron a kis Mátyással találkozott. Kalapot emelt neki s tudakozódott, vajjon ő nagysága fogad-e?

Mátyás félfogról válaszolt. Adta a büszkét. Ohó! csak vele tréfáljon valaki illetlenül, majd hiszen mi egy s más! Ő nem engesztelődik könnyen, mint igazi férfi.

Ágnes a szoba közepén állott s nem is viszonozta az üdvözletet. Szemhéjait lehunyta és mélyen lélekzett. Félt szólani, félt kezet nyujtani. Mi biztosithatná, hogy nem omlik az *ő* széles vállára? Az egész üres szive betelt az ő képével; egy egész uj nagy világ nyilt meg, melyet ő töltött be egészen. Nem létezett a tegnap, a hol nap, nem vágy, emlékezet. Minden szinültig És ő itt van, itt van! Ha ujja hegyét érinti elvezetheti annál fogva a halálba is. Sovárgó lelkébe hogy beköltözött a szerelem, megnőtt egyszerre és elfoglalta eszét és minden érzékét. Ajaka remegett s arcza vértelen volt.

«Szivesen lát?» kérdezte Páli s könynyedén meghajolt.

«Én? Igen.» Azt se tudta, mit kérdeznek s mit mond. Az első szóra felpirult.

«Alig mertem felkeresni.»

«Miért?»

Páli mosolygott. Még mindig azon helyben álltak. «Diákos állapot», gondolta. Az Ágnes zavarát nagyfoku gyengeségnek itélte. Az ember soha se legyen feltünő. Viszont közönyös kérdést tett. Álmai felől tudakozódott. Ágnes ránézett és leült.

«Fenséges éjjel volt — mondta — a hold *később* elöntötte az alvó várost.» Ez a «később» emlékeztető volt az előbb történtekre. De hirtelen azzal a zavaros, felületes móddal, mely sajátja volt, átcsapott a szinházi mulatságra s ugyanazon lélekzetvétellel az uj főispán feleségének uj ruhájáról s a primadonna gikszereiről beszélt. Keztyűs kezével a földön fekvő cylinderével babrált és elnéző mosolylyal javitotta ki az Ágnes visszás feleleteit.

Hirtelen, átmenet nélkül azt súgta Ág-

nes felé: «Gyönyörü, soha se volt ilyen szép. (Ah! minden összezavarodott és elhomályosult a szobában.) Igéző. A szemében az a tűz, tudja a mitől Szanin megőrült. Minden csepp vére ott sugárzik ki. Mért üzött el az este? Valamit mondok.»

Aztán felállott s megfogta a reszkető asszony kezét.

«Ma este várjon reám. A szolga ithon lesz-e?»

Agnes igent intett.

«Akkor az ablaknál várjon Ágnes, a mint sötét lesz. Akkor virad azoknak a kik szeretnek.

Feleletet se várt. hanem gyorsan kisietett.

XI.

Este? Miért? Nem kellett volna elszaladnia. Egyszerre eszébe jutott Ágnesnek az a sok minden, a mit el akart mondani Pálinak. Mig a hangját hallotta elfelejtett be szélni. Nem tartja-e ügyetlennek? Azonban erősebb lesz.

Szembe ült az ablakkal, hol az angyal ki akart röpülni. A nap arczára sütött, «Szeretem, szeretem, szeretem» . . Ő a lábához ül, s olyan kicsire összegombolyodik, mint egy alma. De csak egy csep zajt se csinál, mint valamikor az apja iróasztala mellett. Aztán térdére hajtja fejét, s ő azt a fél kezét, a melyik szabad, arczára teszi. A másikban serczeg a penna. De minden lapot hogy átfordit, elébb ide . . ide a homlo-

kára egy csókot. Oh! Azt meg kell bizony adni. A szive úgy reszketett, mint a kanár a kaliczkában, mikor megijesztik.

Mátyás belépett és fejét a falnak vetve sarkával a padlón dobolva, abban a bizonyos hősies állásban adta elő, hogy micsoda diadalt üit Páli úr felett. «Nevezett úrnak még tanulni kell a illendőségből.» Általában sok kifogást tett a modora ellen, s közben nagyban igazitgatta a kráglijját. «Én nem vagyok követelő — mondta kényesen — de tartozik nekem mindenki annyi tisztelettel, a mennyit tőlem kap. Ezt mondom grófok, s bárónak s punktum.» Általában pogányul perlekedő hangulatban volt Mátyás, s összes ideáit elmondta a társadalmi illemre vonatkozólag.

Ágnes mosolyogva nézett az utczára. Az estére gondolt. Mi lesz akkor? Néha Mátyásra tekintett, de nem hallotta mit beszél. Egyszer az jutott eszébe, hogy elmond neki mindent. «Ah! Micsoda bolondság. De bizonyos, hogy igen nagy boldogság volna *róla* beszélni.»

Alig várta, hogy egyedül maradjon. Akkor a papagály elé állott és sugva, nevetve mindenféle gyermekséget, összevissza gyügyögött neki. «Oh te buta, milyen komolyan nézel« és úgy összeszorongatta a madár fejét, hogy az sikoltozni kezdett.

Aztán egy kis párnácskát hozott be, s feje alá helyezte a divánra, szemben az ablakkal. Szemeit lehunyta, s kezét a szivére szoritva pihegett. Az a sok üdv, a mi érte, kifárasztotta.

Alig vette észre, úgy futott el az idő; egyszer megkopogtatták az ablakot, s akkor már sötét volt. Sietve szaladt oda, s a mint kihajolt, melle a Páli fejét érintette. Eszébe se jutott — hogy valaki megláthatja. Ha minden szeme rá néz a világnak, akkor se tett volna máskép. «Bejön» kérdezte.

«Hogy tehetném? A kis bolond bizonyosan őrködik.»

«S aztán?» Ez a tartózkodás nélküli vágy egy perczig zavarba hozta Pálit. «Hiszen te akarsz», gondolta.

Az ablakon csak nem ugorhat be, mint

egy borbély-legény, a kis bolond pedig valami scenát csinál, ha a szobákon keresztül lopódzik be.

«Nem — mondta, s megfogta az Ágnes kis kezét — zajt okoznék. Inkább az udvarra jöjjön. Nesztelenül suhanok be a kapun. Jó igy édes?»

Aztán csak egy szó kell majd, és ez a gyermek oda megy, a hova vezetni akarja. Ezt az estét mintha csak a Páli utasitásai szerint csinálták volna. Kissé nyomott a lég a délutáni melegtől s az ég felleges. A nyúgoti bolton száraz villámlások bontják meg a fekete felhőgomolyokat. Az utcza nesztelen.

A kapu halkan nyilt meg. Kezében az a puha kis gyermekkéz s lábujjhegyen mennek a vadszőlő-sátor alá. A porond kissé nyikorog — de néma, kihalt az egész udvar.

«Milyen boldog vagyok — sugta Páli — mintha mindez csak álom volna. Az ég megnyilt s én belétekintek. Hinni kezdek édes. Az életemet kettévágta a véletlen s

boldoggá tett. Ki vezetett ide, hogy meglássam? hogy feltaláljam? Hiszem, hogy boldogság is van s nekem is van jogom hozzá.»

Megszoritotta az Ágnes ujjait s közelebb huzódott hozzá.

«Ez az éj eltakarja előlem arczát, szemét. Irigy vagyok rá, hogy átölelheti derekát, gyönyörü nyakát s csókolhatja száját. Én elsorvadok a vágyban. Soha se szerette igy senki, édes, igy lángolva, sovárogva, ilyen őrülten. Nem gondolok másra, nem látok egyebet, nem hallok más hangot a magáén kivül. Minden érzékemet rabjává tette. Mit csináljak, hogy meggyőzzem róla».

Karját kinyujtotta, hogy átölelje. Ágnes kissé visszahuzódott s lassan kivonta ujjait a Páliéból. Ez a heves hang némi névtelen nyughatatlanságot ébreszte benne.

«Nem, nem», — mondta halkan. Aztán mindjárt attól tartott, hogy rosszul tett.

Annyira izgatott volt, hogy sirni tudott volna. «Nem hall-e valami zajt?» kérdezte remegve.

«Csak a szellő jár édes — lehelte Páli — nem érzed-e milyen illatos a lég. A virágaid mind hódolnak neked. Szeress, szeress, azt mondja minden. Nem érted-e?»

Ismét megfogta a kezét s magához gyekezett vonni. «Félek — rebegte Ágnes — hagyjon el.»

Páli kedvetlenül huzódott vissza s nehány perczig nem szólt. Mi ez? Miféle leányos semmiskedések! Nem szerette a könnyeket s ebben a helyzetben nevetségesnek is találta. Hiszen tulajdon ezen asszony nyitotta ki a kaput, tulajdon e kis kezével. Vagy kevésli-e a mit mondott? Jól van! Hiszen ha csak *szó* kell. Erősitsük az adagot.

«Nem tud szeretni Ágnes — mondta szomoru hangon — vagy nem tud engem. Más van hivatva arra, hogy felköltse szivében, ezt a mindent betöltő érzést. És az én álmaim a véghetetlen boldog napokról, melyek ránk várnak — csak álmok. *Egyedül,* magányosan kell bolyonganom tovább az életben, édes *társ* nélkül. A földi menny nem az én osztályrészem».

Várt. Mit fog felelni? Egy halk sohaj röppent a néma éjbe.

«Itt minden idegen és útálatos. A napok hosszuk s a környezete dúrva. Itt csak teng, de nem él. Itt eszköz arra, hogy segitsen megölni az időt. Én egy más világot kínálok, melynek királynője legyen. Egész szivemet, életemet kinálom cserében szerelméért. Miért dobja el. Gyülöl-e? Nem tudna-e szeretni egy kicsit.»

Aztán hirtelen átölelte Ágnest s magához szoritotta: «Édes, édes örömem» sugta a fülébe.

Agnes megriadva küzdött ellene. Az *ura*. Eszébe se jutott. Im Páli beszél róla s emlékezteti rá. Itt az övé minden. Ágnes is, erős kötelékkel. Mindez árulás ellene, vétek az ő becsülete ellen. «Hagyjon el, ne érintsen» — rebegte.

«Nem, nem. Az enyém vagy. Érzem Ágnes, és nincs hatalma a földnek a mely elválaszszon.»

Fejét átfonta karjával és megcsókolta. Ágnes felsikoltott és zokogásban tört

ki. Ráborult az oszlopra és hangosan, idegesen sirt.

Páli boszankodva csittitotta. «Ágnes mit tesz», ismételte többször szemrehányólag.

Fenn egy ajtó nyilott ki. Páli óvatosan vonult a kapu felé.

«Ki van ott» — kiáltotta Mátyás. Aztán megismerte asszonyának a hangját s futva ment a lugas felé.

«Mi lelte, mért sir? — kérdezte kétségbeesetten. Mit csinál itt? Bántották? És összevissza zavarva mindent, kérve, csittitva, vigasztalva gyöngéden érintette ruhája szélét hogy bevezesse.

Páli nesztelenül suhant ki az utczára. Ajánát megharapta a fogával s boszus tekintettel kézte meg a tiszta házat.

XII.

Hajnal felé Ágnes levelet irt:

«ÉdesUram! Ha szeret, jőjjön már haza Mi jól vagyunk mind, a madarak is, de én. nyughatatlan vagyok. Én igy egyedül nem szeretek lenni, jobb ha maga is itthon van Kár, hogy nem akart elvinni, mert én igen vágyakozom a berek és erdő után. Ha azt irná, hogy menjek én is, vagy akár ha haza jönne hamar, csendesebb lennék. Maradok...

Mit irjon: maradok «hű felesége», «szerető felesége?» Vajjon hü? Vajjon szereti-e? Kezébe temette a fejét s tünődött a szó felett. Szemébe könycsep szökött.

Milyen bolond is? Hát mit tett ő? Semmit bizonyosan.

Lassanként lopóztak vissza azok a szavak

emlékezetébe, a miket Páli mondott. Mitől ijedt meg? Az ő párja, az ő édes párja. Bizonyosan ettől. Nem kábitó gondolat is az, hogy az ő felesége legyen?

Bün-e vágyakozni a boldogságra? Vétek szeretni? Ha nem, mért ijedt meg?

Mindazonáltal homályos vádak keltek a szivében. Egy párszor ez jutott eszébe, hogy a kötelessége ellen tett. Azonban nem tudott gondolkozni. Kábult volt, s a születő gondolatok elfoglalták az agyát mielőtt végzett volna az egyikkel.

Ha itthon lenne az ura. Óh, nem haboznék egy perczig is; elmondana neki mindent. Ő soha se szokott hazudni. De hát — és homlokát erősen szoritotta kezeivel — mit mondana el? Azt, hogy Páli szereti őt? Igen, és hogy ő igen boldog. Elmondhatná-e?

Szeretné, ha nem volna egyedül Ez a ház igen néma igy és épen úgy fél benne, mint az anyáczi nagy szobákban, mikor azok az apja halálakor olyan nagyon megüresedtek. Erre a gondolatra ismét könnyezett.

Soha se volt érzékenyebb. A nesz is bántotta. Az éjszakán át sokszor felzokogott ok nélkül.

Reggel a levelét Mátyásnak adta, hogy vigye a postára.

«Egyedül marad?» kérdezte a kis ember.

Egyedül? Tán ügyelni akar rá ez a Mátyás szolga? Mikor a kapuhoz ért a kis pék, visszaszólott:

«Bezárjam-e a kaput?»

Aztán megbánta, hogy irt az urának. Ki tudja, mit fog gondolni felőle? Lehetetlen, hogy ki ne találja az igazi okot. Szivesen utána futott volna Mátyásnak, hogy elvegye tőle a levelet.

A kis pék hamar visszatért. Megállott Ágnes előtt, ránézett és búsan sohajtott.

Egy lovagias férfi nem kutat hölgyi bánatok okai után, bár érző szivnek nincsen hijával. Untalanul azonban dolgot talált körülötte, hogy nykát előre nyujtva jelképezze a kérdőjelt. Nem lépett a találgatások mezejére se. Részint többféle verseket tudott

arra nézve, hogy a hölgy kitanulhatatlan rejtély, részint mert éppen e hölgy, a mellett hogy rejtély, valóságos tündér is. Kész lett volna azonban levágatni a kis-ujját, csakhogy az ő keble választassék a szóban forgó bánat raktárául. «Nem érzi-e ő, hogy kire számíthat?» gondolta, míg képtelenül apró darabokra vagdalta a madaraknak ajánlott vesét.

Az egész nap sok apró kellemetlenség között telt el. Minden igen lármás volt; a madarak kiállhatatlanul csiripoltak s a kut körül végét nem érte a sok kaczagás, sikoltozás. Az utcza is hangosabb lett; szekér szekeret ért.

Az idő folyton borongott s esőcseppek kopogtatták az ablakot. Tizszer leeresztette a függönyöket a nagy szobában Ágnes, és tizszer felhuzta. Nyughatatlan volt s ugy érezte, mintha minden az ő boszantására fogadkozott volna. Őt vádolja a madárszó, őt illeti a csengő kaczaj, őt a siró ég.

Néhányszor kinyitotta az ablakot s kihajolt, hogy végig nézze az utczát. Senki.

Aztán eszébe jutott, hogy az urà megtiltotta az ablak kinyitását a papagály miatt. Az urà . . . Sokszor gondolt rá akarata ellen. Mikor ő diakizál s töri magát, hogy Mátyást mindenféle idegen szavak kiséretében bevezesse a hármas császár szövetség titkaiba. Ott olvassa à lapjait. «Óh te nagy szamár, micsoda szemeket meresztel . . . Látod, Ágnes érti. Ugy-e Ágnes?» A kis pék sohajt. «Mit is nem ért ő» . . . És szünetlenül apró meglepetéseken törődik. Egy virágot ma, egy legyezőt holnap. A nagy karszékbe dől, szemeit behunyja, vastag ujját szájába fogja s lógatja lábait, hallgatván a madarak énekét. «No mit mondsz Ágnes?» kérdezi halkan . . De addig a kaliczkák le vannak borítva, míg Ágnes fel nem ébredt, nehogy fellármázzák a madarak. És a gyöngédségek, kényeztetések ezer neme . . . «Édes leányom» — mondja s megsimogatja a homlokát.

«Leányom» . . . De keze mig a Páli kezében volt, derekát mig az ő karja ölelte és arczán a csók . . . Hőség futja át. Hiszen tündérvilág az, a melyik megnyilt előtte.

«Szeretem, szeretem» sugja és szeme ismét megtelik könnyel.

Mi következik? Nem tud egyébre gondolni, mint arra, hogy ha itt volna, mellére borulna s sirva, nevetve ismételné hangosan százszor: szeretem, szeretem.

De nem jött el. Képével, hangjával tele a nyughatatlan éj és ő sehol. Bizonyosan haragszik, bizonyosan megbántotta. Egész szivét, egész életét kinálta és Ágnes eltaszitotta őt. Mély megbánás vett erőt a szivén.

Az egész éjen át azon tünődött, miképen engesztelje meg őt. Ha szólhatna vele. Hajlandó lett volna felkeresni. Csókkal simitani le homlokáról a fellegeket s szemének derüjét könyörgéssel visszacsalni.

Ir neki. Mindent elmond. Mindent . . . és gyorsan kelt fel, gyertyát gyujtott s sietve, gondolkozás nélkül irta:

«Ne haragudjék reám, a miért megbántottam és jöjjön el ismét. Nekem igen kevés örömem volt s azért nem tudtam elviselni; de csak ügyetlen voltam, és nem

akartam megharagitani. Azt hiszem, helytelenül teszek, hogy hivom, de hogy tudnék élni igy, ha kerül engem? Egész nap vártam s mindent elmondtam volna. Igy egyedül sokat sirtam és nincs is nyúgodalmam addig, a mig meg nem bocsájt. De maga nagy és jó és én vágyom hallani, látni és nem fogok félni, hanem bizni, engedelmeskedni akarok örökké. Ma is egyedül leszek, holnap is és várom. Nem érzi, hogy várom! Jöjjön el és adja a kezét. *Ágnes.*

El se olvasta. Könnyebbnek érezte magát, hogy vezekelt a bűnéért. Ő is vágyakozik bizonyosan és bánkódik utána. De közeledhetik-e olyan bántalom után? Jó, hát, Ágnes mondja ki az első szót. Most eljön ismét és aztán boldogok lesznek örökké.

Mindez igen világos és természetes. Ugy betöltötte a vágy, hogy minden akadályt kicsinek látott. Hiszen az ugy van: feltalálták egymást és egygyek lesznek. Van-e egyszerűbb dolog a világon? A sors keze ez.

Az ura?

Hogy szereti — ő Ágnest! Ha ő tudja, hogy boldogtalan lenne; hogy sirna és elepedne Páli után, inkább ő tenné kezüket egymásba. Ugy is lesz az, hogy együtt mennek elejbe és azt mondják: «Te édes jó öreg ember, mi szeretjük egymást s nem élhetünk egymás nélkül.» Akkor Ferencz rájuk néz az ő jóságos tekintetével s a szeme meg fog telni könnyel. Mert sajnálni fogja Ágnest az ő áldott szivével. «Hát én mit tegyek?» — azt fogja mondani és akkor megölelik őt . . .

De a levél? Hiszen itt van Mátyás. Elküldi vele. Alig várta, hogy virradjon. Minthogy rendben is van minden, semmi oka, hogy Mátyás előtt titkolódzék. Szerette volna az egész világnak kikiabálni Látjátok, Páli Gyula engem szeret, én megbántottam őt s most kiengesztelem.

S minthogy az egész világ igy kiderült s az a kis felleg, mely gyermekes tudatlansága miatt támadt, eloszlott szépen, reggel be is hivta Mátyást. De mindazonáltal valami

ok nélkül való tartózkodás vett rajta erőt és elhagyta a biztonsága. Bátortalanul babogott a kis ember előtt. Hogy mondhatná el neki, a mit akar? Hirtelen eszébe jutott a Páli könyve.

«Vigye ezt haza *neki* — mondta szorongva — és ezt a levelet.»

«Én?» kérdezte megütődve Mátyás.

Akkor kérni kezdte. Mert igy minden jól lesz, mert ő azt kigondolta már mind okosan, mert majd meglátja Mátyás, hogy nem is lehet máskép, és kezébe erőszakolta a levelet és megsimogatta a kis péket s gyöngéd erőszakkal kényszeritette az ajtó felé.

Aztán tapsolt, nevetett, mint egy gyermek, a kinek sikerül valami csintevése.

De milyen lustán járt a kis ember, milyen későre került haza. És akkor is igen mogorva s fukarbeszédü volt. Ő fél a kutyáktól (ő, az oroszlánszivű!) ott pedig sok a kutya.

Azért hát egy fiucskának adta az ajtó előtt azt az izét, hogy vigye be. Bizonyos, hogy jó helyre vitte. («Ha én egyszer ma-

gamra veszek valamit, abban meg lehet nyugodni.«) De ő, persze alszik még; hiszen majd megkapja. Igen megalázottnak látszott Mátyás és rosszkedvűnek. Vajjon elolvasta-e Páli a levelet? Tán oda se adták, mert a délelőtt eltelt s ő még se jön. Aztán nőtt, nőtt a tiszta ház árnyéka, már majd a kútat érte el és még se jött. Alkonyat felé azonban mintha az ő hangját hallotta volna Ágnes. Az ablakhoz szaladt s kinézett.

Csakugyan ő volt. Társasággal ment. Néhány nőt kisértek. Az egyik utálatosan fel volt cziczomázva s Pálival élénken beszélgetett. Legyezőjével fenyegette Pálit és nevetett. Olyan közel mentek egymáshoz, hogy válluk összeért. Az ablak előtt Páli felpillantott. Világosan látta Ágnes, hogy felpillantott. A szemük találkozott, de Páli gyorsan elforditotta a fejét és a czifra leányra nézett. Sőt hangosabban és sűrű taglejtések között még buzgóbban beszélt neki.

Mintha nem is látta volna Ágnest.

Ágnest! a kit társául hivott, kért; a kit szeretett. Ágnest, kinek édes szavakat suttogott s kezeit csókolta.

Ah! összezavarodott szeme előtt minden. A karszékre borult, arcát eltakarta és aztán későn, mikor lélegzetet tudott venni, sirni, keservesen zokogni kezdett.

Estére megérkezett az ura.

Ott találta az ő kis gyermekét a szék karjára borulva. Aggódó szeretettel lépett melléje s magas forró homlokára tette a kezét.

«Mi bántja?» — kérdezte csendesen. — «Ha én ezt tudtam volna; ha én ezt sejthettem volna. De rossz előérzetem is volt, nyughatatlankodtam magáért szívem. Mért is nem vittem magammal, úgy-e? De semmi baj, semmi baj, csakhogy mért sír szívem, ki szomorította meg? Várjon csak, nézze itt vagyok, hát ne féljen, ne busuljon . . .»

Ágnes eltakarta arcát. «Semmi, semmi» — rebegte — «nem bánt senki.»

«Nézzen rám» — mondta és lehajolt hozzá s gyöngéden fogta meg kezeit. Hiszen ő nem rossz ember s nem is akart egyebet, csakhogy vidám legyen Ágnes. Mindent megtenne, csakhogy ne lássa sírni. Hát mért

nem bizik benne, úgy mint máskor? Aztán sóhajtott, megcsóválta a fejét s neheztelést tettetett. «Ma reggel kapom a levelét szivem, sietek haza nyakrafőre — és maga egy szót se szól. Hát mért jöttem én akkor? Azért, hogy itt kinozzon engem, mi?» De ránézett az ő kis gyermekére s abbahagyta.

Mátyás lámpát hozott be. Az ajtóig ment s visszatért. Igazitgatott az asztalon s minthogy senki se ügyelte, ismét kiindult. Az ajtó mellett azonban megállott s apróra vizsgálta mellényén a gombokat, sorra megforgatva, megpattogtatva mindegyiket.

Ferencz az anyáczi vén házról beszélt. Ott minden úgy van, mint eddig. Ha azt szeretné tán látni Ágnes? De ott csak némák a szobák és keserű az asszony. Fogtak is fülemiléket («Az ördög vigye el a madarait»), hanem az Ágnes kicsi kutyáját elfogják hozni . . .

Nem ment. Az okot, az Ágnes szomoruságának az okát . . . Hát mit vétett Ferencz ellene, hogy már nem is szól hozzá?

Bánatosan legyintett nagy kezeivel s szembe ült Ágnessel.

Mátyás folytonos vesződésben a gombjaival, vontatott hangon törte meg a csendességet.

«Több izben is sirtunk» — mondta.

Ferencz hirtelen felé fordult: «Igen? Mi történt?»

«Honnan tudnám én azt?» felelte és megrántotta a vállát. Ferencz eléje állott s végig nézte: «Ne hazudj. Mond meg, a mit tudsz!»

A kis ember kiegyenesedett s hevesen felelte: «Én hazudok? én? ilyen ocsmány vagyok én?» Aztán viszont a mellénye gombjaiba veszett a szeme s elhallgatott.

Ágnes felemelte a fejét s az urára nézett. Még alig szólott nehány szót. A szemei nedvesek voltak s ajaka remegett. «Mért kérdi őt?» mondta halkan.

«Mit is vél rólam? — szólott bele méltatlankodva Mátyás — egy lovagias férfiról, ha hölgy van szóban. Hogy én beszéljek? én?»

«Hát jó akarsz *te* lenni, úgy-e szivem; elmondod te, úgy-e? Hogy én segitsek rajta; mert tudom valami gyermekség, meglátod te azt, hogy kicsiség lesz . . .» De a mig beszélt, valami rosz gondolat szaladt át a fején s elkomolyodott. «Mindegy — folytatta csendesebben — ha nekem bánatot is okoz. Ne kimélj engem, ne, ne. Én elviselem, de én azért vagyok, hogy segitselek és el ne hagyjalak édes» . . .

Hogy el ne hagyja őt! Bár lenne inkább dúrva, bár vetné meg. Ez a jóság megalázza. Bár űzné el, hogy bujdossék mély bánatával. De mit mondjon Ágnes? Azt. hogy rá se néz már Páli Gyula? Hogy a boldog képzelődéseknek már ismét végük van. Hogy majd ők együtt megölelik, megkérlelik Ferencz Ferenczet, és aztán mind nyugodtak s boldogak lesznek. Együtt! Vége mindennek. Mint dobálja őt a sors nehány nap óta az örömből a kétségbeesésbe, a vágyakozásból a reménytelenségbe. Mint töri meg a nyugalmát, a szivét . . .

Mit mondjon? És e küzdelemben elfá-

radt, s igen bádgyadtnak érzi magát. Alig tud felkelni, de megtámaszkodik az asztalhoz s az urához lép.

«Ne kérdje se őt, se engem. Majd minden elmulik, (s arra gondol, hogy bár örökre mulnék el s a szeme viszont megtelik) jó hogy itthon van ismét. Aztán igazán nincs is semmi, hát mit akar tudni? Gyermekség az egész, majd elvisz haza egy kicsit, s ismét jól lesz minden.»

Ferencz ugyan tudja, hogy mindez nem úgy van, a mint Ágnes mondja. Látja, érzi, hogy nem úgy van, de szivesen belekapaszkodik a biztatásba és nem kérdezősködik. Valamit sejt, valamiről fél megbizonyosodni. Hogy őt már megunta ez a gyermek, hogy tőle elvágyik. «No jó, jó», mondja csendesen s a vállánál fogva magához vonja Ágnest szeliden és megsimogatja homlokát, szemét, orczáját. Aztán nyersen, kurtán szól Mátyáshoz, tudakozódik a virágjairól, a madarairól és megsétálja sorra a szobákat.

Már késő az idő, mikor asztalhoz ülnek. Alig szólnak néhány szót. Ágnes ölébe fek-

teti kezeit s néha szakgatott lélekzet tör fel melléből. Olyankor Ferencz leteszi a villát, kést nagy csörömpöléssel. Aztán viszont eszik hallgatva, szomoruan.

A kis Mátyás a szoba sötét sarkában gunnyaszt s arra a levélre gondol, melyet ő vitt el. Szigoru itéletet ül maga felett e gyengesége miatt. Férfibüszkesége lesülyedt, le a porig. De mit ne tenne ő meg e kis hölgyért, kihez fogható nincs égen-földön.

XIV.

«Mikor indulunk?» — kérdezte Ferencz reggel. Ágnes csodálkozva nézett rá. «Hova megyünk innen?»

«Hát haza szivem, az anyáczi nagy házba, a hova maga vágyik. Addig ülünk ott, a míg akarja s én kisérem, a míg összebolyongja a berket, az erdőt s a mit szeret ott, és ismét vig lesz aztán. Vagy nem akarja, hogy kisérjem? Jó, de ott meggyógyul, úgy-e s ismét úgy lesz minden, mint eddig. Zsófi mama csak legyen keserű, mert mit tartozik az reánk? már maga asszony, mi? s tud parancsolni, nekem is no, neki is . . .»

És mosolyog; de kényszerült tréfálkozás az.

Elmenni innen? Valamit úgy sajnál itthagyni Ágnes. Halvány remény dereng vissza a szívébe. Hátha nincs vége mindennek?

Bolondság!

Aztán roppant bőven magyarázgatja Ferencz, hogy melyik vonat mikor indul. Hol szállnak ki s mennek majd az Aranyos partján szekérrel be a hegyek közé. De ott milyen szép a világ, az erdők, a napsütött sokszínű sziklák, a ragyogó viz s a míg beszél, nagy lármával tesz, vesz, pakol, készülődik. Legjobb lenne most délelőtt indulni. Igen, de már sötét lenne, mire megérkeznének. Inkább tán jókor reggel, ha Ágnes úgy szereti («hiszen neki mindegy!»), olyan szépek ezek a májusi reggelek, csupa rózsaszín az ég és micsoda kedves szellők járnak.

Akkor beáll Mátyás. Ő is kivánkozik falura. Megbolondult ez az ember! Hát a madarak itthon? Mátyás tiszteletlenül szól a madarakról. Arra lármás vita kezdődik. «Te hálátlan semmiházi, te lusta, haszontalan» —

kiáltja Ferencz. De ezt Mátyásnak senki se mondja, mert ő akkor vad lesz. Mit! vad? Eltakarodjék mindjárt, mindjárt, a míg valami szörnyűség nem történik. Ágnes is közbe lép. «Hiszen nem vétett semmit szegény» . . .

«No éretted szívem, csak éretted» s megcsendesedik Ferencz is, de gyilkos tekintettel méri olykor végig a kis göcsöt. Olyan jól esett azonban az a hadakozás a lelkének. Megkönnyebbült belé.

Semmi baj sehol. Hát ezt a ruhát, hát azt a felsőt becsomagolja-e Ferencz? «Hogy csodáljanak téged szívem ott is» . . . Abban a széles kalapban olyan az arcza, mint egy bubának. Az ajtókat csapkodja, a kaszteneket nyitja, zárja, a tiszta-ház felfordul fenekestől. Mintha ő csupán csak azért is volna e gyermek mellé rendelve, hogy semmi másra nem tekintve, elejébe álljon minden gonosz lehelletnek, mely hozzá érhetne. És fáradhatatlan jósággal, (a mitől nagy kerek képe egészen megvilágosodott) csendes tréfálkozások között tapogott, tett, vett, rendezkedett. Mert

ők hosszú időre mennek, sokáig lesznek az anyáczi vén házban, egészen addig, míg a gyermek meggyógyul. Egészen addig!

Nem kérdezősködött a betegség után. Hagyjuk most azt. Hiszen ime mintha érdeklődni kezdene Ágnes is. Már nem is sir, sőt egy-egy gyűrött ruhát kiigazítgat a ládákban. «Nem tudok hozzá úgy-e, ügyetlen vagyok úgy-e szivem» . . .

Óh, milyen jó. Szeretett volna Ágnes lehajolni a kezéig s azt megcsókolni. Befutott a másik szobába, szeme megtelt könyel. Kitörölte s ismét az ura mellé állott . . .

Igazán az a kis Mátyás volt a legkiállhatatlanabb az egész háznál. Hogy ő e hölgy előtt aláztatott meg. Igy bánnak vele? És keserűeket nyelt s torkát meg-megfogogatta, minthogy tulságosan megszűkültnek találta.

Délben azonban ő is megvigasztalódott. Ferencz láthatólag megbánta a hevességét barátságos, szinte kérő hangon adta elé a kivánságait a házi dolgok intézésére nézve.

«Fiam Mátyás ide, fiam Mátyás oda. Rég ismerjük mi már egymást úgy-e, sok jó s rosz napot értünk együtt, úgy-e?» De Mátyás felfújta magát és duzzogott.

Minden jól megy azonban. A baj nem látszik veszedelmesnek. Csak helyes dolog volt sietni a hazajövetellel. Ebéd után szokása szerint le is feküdt Ferencz. El volt csigázva az izgalomtól s a lótás-futástól.

XV.

Négy óra felé Mátyás a szobába rontott. Egészen ki volt kelve a képéből. «*Ő itt van*» — mondta.

Ferencz talpra ugrott. «Ki?» . . . Aztán Ágnesre tekintett. Az asszony ijedt arczából kitalálta.

Kínos csendesség volt. Csak a madarak lábainak koppanása hallatszott, a mint ugráltak fáról-fára.

Ha e perczben a padló megnyilik s tüzet vet fel a föld, nem okozott volna kínosabb meglepetést. A felzaklatott hullámok csendesedőben, s ő itt van. Ágnes remegett. Miért jön? Ferencz sápadt lett az izgatottságtól s ökleit összeszorította: Ki jön? És a szegény kis Mátyás, a titkok feneketlen

kútja, a lovagias ábrándokkal csordultig tele levő Mátyás, mint egy rajtavesztett tolvaj, kinek a policzáj a vállára ütött . . .

Az előszoba ajtaja kinyilt. Könnyű lépések nesze hallatszott; aztán az ebédlőn is végig jött és a kilincsre tette kezét.

Ha megfordulna s visszatérne. Ah! Mint megkönnyebbülne ez a terhes lég.

A kilincs pattant és Páli Gyula a küszöbön állott. A mint szétnézett, egy lépést tett visszafelé. Megismerte a férjet. «Ördögöt — gondolta — a kuvasz hazakerült . . . Micsoda veszett tekintete van?» . . . Eh! hát aztán. Egy Páli Gyula soha se jön zavarba. Sőt kényes helyzetek próbakövei a világban jártas embernek.

Kellemes arczot csinált s könnyedén megbicczentette a fejét mindenfelé. Ágnes lesütötte szemeit, Mátyás elfordult s az ajtó felé kullogott, Ferencz ránézett merően.

Ez a tekintet egy cseppet se volt bátoritó. Páli belépett. Egyenesen Ferenczne tartott.

«Ez igen kellemes meglepetés, hogy

szerencsés vagyok a ház urát megismerhetni. Ha nem csalódom?» Aztán kalapját bal kezébe fogva, jobbját kecsesen nyujtá a kiérdemült pék felé. A polgártárs azonban valószinüleg nem látta. Mindegy. Bemutatta magát s dicsérte a véletlent, mely ő nagyságával pár nap előtt összehozta.

«Bizonyosan elbeszélték már önnek e történetet tisztelt uram» — mondta s kalapját egy székre tette. Mindeddig egyedül ő beszélt. Azon helyen álltak mind, a hol beléptekor találta. Elég könnyű vérű volt ahhoz, hogy a helyzetet kissé nevetségesnek lássa.

«Nem tudakozódtam utána» — mondta lassan Ferencz.

Páli Ágneshez fordult: «Egészen vidámabbnak látom Nagysádat — mondta — hogy a kedvenczei felett való gondoskodást már van kivel megossza. A magány s a várakozás mindig elkedvetlenitik az embert.»

Ágnes ránézett. Vontatva felelte: «Igen» és leült. Páli szemben vele foglalt helyet, Ferencz a fürj kaliczkájához lépett s azt meg-

fogta két kezével, mintha össze akarná törni.

Mi történt itt? E fiatal ember miatt sirt Ágnes? Hát miért? Valami hitványságot tett-e? De akkor hogy bátorkodott ide jőni? Ott van ni! és Ferencz megrázta a kaliczkát. Ezekre a kérdésekre válasz *kell*. Kell mindegyikre és haladéktalanul.

Páli látszólag fesztelenül beszélt Ágnesnek. Csodálkozott, hogy megfosztotta tisztelt férjét annak a mulatságos tréfának az elbeszélésétől, a mely e rá nézve kedves ismeretségnek szerzője volt. Félszemmel Ferenczre nézett s nem bátorkodott megkérdezni: elbeszéljem-e? Ezek a polgár-népek nem félik a botrányt. Az az ex-pék épen fel van háborodva. Beszélt tán az asszony? Nem valószinű.

Elhatározta, hogy igen rövidre szabja a látogatást. Néhány szót mondott az időről, aztán a becsomagolt ládákra mutatott és azt kérdezte: «Tán utazik Nagysád? A tavasz valóban bájos s nincs kellemesebb, mint bolyongni a madarakkal megnépesült erdők között.»

Ferencz ott hagyta a fürjkaliczkát s az asztalhoz lépett. Megfogta két kézzel s Pálira nézett.

«Ágnes sokat sirt — mondta szakgatott, nyújtott, mély hangon — s el kell mennünk hazulról» . . .

Ohó? az az ur akar valamit. Páli megvetette a hátát a karosszékhez s vontatva kérdezte: «Igen?» Mintha azt mondta volna: «mit tartozik ez reám?» Ferencznek az ajaka remegett. Ez az «igen» olyan hatással volt rá, mint egy ütés.

«El kell mennünk hazulról — folytatta hangosabban — mert Ágnessel történt valami, a míg oda voltam. Sirt . . sirt. Valaki megbántotta, megszégyenitette őt. Valaki felforgatta a házam nyugodalmát és megkeseritette Ágnest.»

Páli felállott, kurta rövid botját ujjai közé fogta és himbálta csendesen. Egész hidegvérrel (pisztolycsőbe is, melyben a halál lakott, nézett be már az a szem . . . és ez a czivis!) szemöldökét kissé felhúzva mondta: «Szükséges ezt nekem tudnom uram?»

Ferencz ráütött az asztalra, hogy a könyvek tánczoltak, s a madarak a kaliczkában röpködni kezdtek. A Páli hangja felverte benne az elnyomott indulatokat.

«Szükséges. Nézzen reá — s Ágnesre mutatott — látja, hogy szükséges. Mikor belépett a kapun azt mondták itt. «Ő jön.» Ki? Hadd lássam hát, hadd tudjam: ki? Halljam kitől félnek az én házamnál? Mért sir a feleségem? Ki üz el engem innen?»

Páli kalapja után nyult. Ajaka körül lenéző mosoly játszott. Azután szárazon mondta: «A kinek velem ügye van, az megtalálhat bármikor, s rendelkezhetik. Ez válaszom.» Aztán végig mérte Ferenczet és az ajtó felé indult.

«Nem fog elmenni» kiáltott utána hevesen.

Fejét magasra emelte, s hidegen nézett rá: «Szeretném látni ki akadályoz meg.»

«Én — mondta Ferencz s szorosan elébe állott. Minden ér fel volt dagadva homlokán, s azok az ő csendes szemei elváltoztak.» Egy szó kellett csupán vagy egy

lépés, s a nehéz munkához szokott kéz fel fog emelkedni.

Páli vissza lépett.

Ágnes felállott; halálosan sápadt volt.

«Mit akar?» rebegte.

«Mit akarok? Boldogan, nyugodtan élek, s akkor e fattyu betör házamba s felforgatja fenekestől. Hogy mit akarok? Utamba áll, nem, mint egy tolvaj kilesi, mikor nem vagyok itthon és megrabol. Én nem ismerek reád, nem ismerek magamra és ő azt mondja, hogy megtalálhatom bármikor. Mit akarok?» Arcza kigyult öklét fenyegetve rázta.

Páli türelmetlenül vágott közbe: «Legyen elég már.»

Ágnes védőleg emelte fel a karjait.

«Én nem tudom mit mondjak — mondta félig sirva — de nem Ferencz, nem úgy van. Az csak annyi, hogy ő idejött, mert én akartam. Miért? Istenem hát tudom én? És . .»

Halálos zavarban szakitotta félbe. «És?» ismételte Ferencz nyersen. Ágnes kezeit tördelte. s alig hallhatólag rebegte . .

«És . . meghalok. Az övé akarok lenni és ő engem akar. Aztán mit tegyek istenem.»

Ferencz felkiáltott. «Hát egészen idáig?» Aztán valami ötlött az eszébe, hátra lépett.

Ajaka körül valami gúnyos vonás jelent meg, s egyszerre egészen más, csendesebb, s bántóbb hangon mondta:

«Jó. Hát ez az urfi eljött ide, meglátott és megszeretett. Ez mind természetes. De én is itt vagyok. Ez baj. Mit akarsz? Utban állok. Lépj félre onnan. Jól van; félre lépek. *Feleségül* kér, a kezedet követeli. Ez itt árva leány, s én vettem el. Én *odaadom*. Oda feleségül Páli urfinak, minthogy szeretik egymást. És kezedet az övébe teszem. Mond neki, hogy vegye el. Jó? Mindent magamra veszek. Halljuk. Az urfi hangját halljam. Te már beszéltél. Ismételje *előttem*.»

Ágnes az ura mellé simult és félve ölelte át a karját . . «Nem, nem« — sugta, s fejét vállára hajtotta.

Páli felkaczagott.

«Ez csinos komédia. Az asszonyság levéllel hiv meg erre a jelenetre. Szépen kicsinálták az úrral; a lép jól meg van kenve, csak szállj rá bolond madár. De a madár

nem bolond. Eh! ne játszanak előttem. Ostoba csapda. Feleségül? Az kellene csak.»

S felcsapta kalapját, s rá se nézett Ferencz Ferenczre.

Senki se állta utját. Az ajtóhoz lépett, s a küszöbről még egyszer visszatekintett.

Ferencz gyengén eltávolitotta az aszszonyt oldala mellől, s csúfolkodva, diadalmasan méregette végig.

Páli sietve haladt át a szobákon. Egy párszor óvatosan körülnézett. Az előszoba ajtaját becsapta, s leszaladt a lépcsőn az udvarra.

Ott megragadta valaki a karját.

A kis Mátyás volt.

«Szökik urfi — kiáltotta élesen — gyáván fut urfi.»

Ő Mátyás valami pánczélos, sisakos levente, a ki egy pimaszt becsületre tanít most. Előtte elrabolja a tündér-hölgy szerelmét és megalázza. Ez vért kiván. Ha az ég minden nyila védné is, Mátyás nem haboznék, s megtámadná. Hogyan? gyáván elá-

rul egy hölgyet, sőt kibeszéli azt a titkot is, a mit semmi szenvedés ki nem csikart volna Mátyásból, hogy levelet kapott tőle — és futni hagyják őt? Fenyegetőzni mer, hogy őt meglehet találni (óh Mátyás, megértette egy szóból is) és nincs férfi, a ki felvegye a kesztyüt? Aljas szándékkal mer vádolni egy angyalt? gyalázni mer egy istennőt — —.

A kis ember reszketett a dühtől; lábait hősiesen megvetette, fenségesen komoly arczot öltött s élesen sivította:

«Szökik? Elégtételt követelek.»

Páli boszusan rázta le magáról; «félre kölyök» mondta kurtán és tovább ment.

Mátyást a lovagias hév elkapta:

«Futsz, alávaló czudar — kiáltotta — férfire találtál és gyáván, utálatos gyáván, mutatod a hátad. Ne, fogadd.»

És keztyü hiányában, mit arczába csaphatott volna, a földről felmarkolt egy csomó porondot s Pálihoz vágta. A kavicsok kiütötték a kalapot a fejéből s érzékenyen érték nyakát.

Páli hevesen fordult vissza. Elfelejtett a

meggyalázásra minden egyebet. Botját felemelte s a szemtelenre ütött.

Mátyás rávetette magát az urfira. Fel se vette a sulyos bot csapásait. «A képed, a képed» sivitotta s körmeit a Páli arczába vágta. Homlokától le, végig az arczán, a kétségbeesés erejével felszakgatta a bőrt.

A Páli Gyula képe vérbe borult.

Mindez egy percz alatt történt.

Fenn a szobában Ferencz az ablakon át nézte hü kis szolgáját: «Ah — mondta gyülölettel, kéjjel — összetépte a bőrét. Húzd, szakgasd. Jelt a gazembernek egész életére. Nézd Ágnes, nézd. A simaképü kigyó hámlik. . . .»

Aztán hátra fordúlt, hogy feleségét az ablakhoz kényszeritse . . .

Ágnes csöndesen, nesztelenül, a hogy a megsápadt falevél hull alá a fáról, akkor omlott le a földre.

XVI.

Hogy volna bátor többet Mátyás a szeme elejébe kerülni az asszonyának. Minden búnak ő az oka, egyedül csak ő. Micsoda hitvány szív, micsoda áruló lélek? Ő adta el a szenvedő nőt. Ő rohant be, mint egy bolond, jelenteni a Páli jöttét. És ez a szörnyü vér, mely aljas verekedésre készteté. Hová lett lovagias dicsfénye, hová levente ábrándjai!

S vajjon ábrázat ez? Tele folttal, puffanással. A szeme csak akkora, mint a vakandoké, a fél arcza dagadt, mintha a foga fájna. És micsoda színek! Egy kicsi széket húz a küszöb mellé, fejét az ajtóra támasztja. hogy hallja az asszonya neszét. Ah! Soha, soha nem kerülhet színe elé. A sugaras mennyországból kizárta magát.

Komor búval beszél ott el Ferencz úrnak mindent. A fülemile szörnyü szándékait, az urfit, ki merészen elejébe áll; asszonyát, ki... és sohajt nagyokat s összegömbölyödik s fejét kezébe temeti. «De csak nem akarja *igy* elvinni őt?» — suttogja.

Igy falura vinni őt! Hiszen, hogy fel akart kelni a diványról, hová az este fektették, ismét elesett. Nincs ereje, kifáradt a szegény madár . . .

«Mit tudsz te ahhoz», mondja Ferencz mogorván. Ő sétál lassan a szobában, olykor megáll s önkénytelen mozdulattal törli meg az ablakot vagy a fénylő rézkilincset és tünődik. Oh nem Mátyás a hibás, de csak ő a hibás! egyedül ő! Hiszen az a gyermek elvétett egy lépést na, s a helyett, hogy támogassa, megtaszitotta őt, Bukj el, pusztulj szegény bogár. Vadállat, vadállat...

Aztán a neve, a hire... Az ő tisztelt, békés házában verekedés! Mit mond ehhez az utcza, a város, a világ? A polgármester fel lesz háborodva. Ezt nem hagyják annyiba. A rendőrök benyithatnak minden perczben

De azt nem engedi, hogy végig kisérjék az utczán. Nem. Idézzék meg. Ő polgár, a ki rendesen fizeti az adóját.

És mindehhez az asszony . . . az asszony ott benn. Mit tehet vele? Ha indulhatnának! Történjék meg aztán rajta, a mit az isten rámért, de az asszony, ha meglátja a policzájt . . .

Hideg verejték gyöngyödzött homlokáról.

«Látod Mátyás, látod, ez a te műved. Kellett ez neked, ilyen a te háládatosságod? Most mibe kevertél engem, mibe a felesége-met? Mond meg! Mindig mondtam, hogy nagy szerencsétlenséget hozol reám, mert hóbortos voltál mindig. Itt van...»

A kis pék bűnbánattal hajtotta le fejét. Piszkálta a padlót és mit se felelt.

A napsugarak bejöttek az ablakon s ringtak a becsomagolt ládák tetején, a Ferencz kedvetlen nagy fején s a gubbaszkodó kis Mátyáson. A madarak feleselni kezdtek benn egymással s a galambok nagy suhogással szállták meg a tornácz fényes párkányát.

Szekerek dörömböltek s a kerekes kút

lánczát rángatták a vidám cselédnépek az utczán. A kapu előtt járók léptei behallszottak. Ferencz úgy figyelt, mint a kopóktól keresett vad.

Mit tudsz te ahhoz? — mondta halkan, inkább magának beszélve, mint az aludni látszó kis embernek — ha elvihetném, elvinném. A színe csak jól volna . . most is olyan piros volt, mint a rózsa s nyugodtan feküdt, de az ereje egy kicsit oda van. Gyermek, elfáradt. Ki ennek az oka, mi? Én? Azt nekem ne mondja senki. Tőlem elmehetett volna az urfi békén. Szegény kis madaram. Ha én itt nem hagyom, hát semmi baj, semmi bú sehol . . . . . S az a barom madár — és gyülölettel gondolt a muszka angyalra.

Mátyás félbeszakitotta hirtelen: «Hallja ott benn? Valamit mond, valakit hiv . . .»

Ferencz sietve nyitott be.

Ágnes ült a diványon. Gyönyörü volt. A szeme kissé bágyadt, de az arcza szokatlanul eleven színben.

Nagy homloka is égett a pírban, mely elöntötte nyakától kezdve a képét. A ruha

kissé vállára csúszott s ölében fekvő szép visszahajlott rózsaszín hegyű kezeivel a napsugár játszott.

«Szeretném, ha szembe ülne velem Ferencz — mondta halkan — ide, mert kissé gyenge vagyok s nem hajolhatok arra felé. Pedig látni akarnám».

Ferencz mellé ült.

«Ne haragudjék reám — folytatta esdő gyenge remegő hangon — mert én nem is tudom, hogy történt. Látja, az csak úgy jött, de én nem vagyok rossz. Én mindig egyedül voltam tudja, aztán az álmok . . . az álmok, és azt hittem, most ébredek fel. Ennyi az egész. De nem igy volt, ugy-e nem igy.»

A hangja elfogyott és elhallgatott. Aztán ismét kezdte.

«Ha ide adhatná nekem a kezét, ezt a jó kezét; hogyha megbocsáthatná nekem a mit vétkeztem, de igazán, már én sokat is szenvedtem Ferencz, és mennyit sirtam. Ne haragudjék reám. Vajjon jól beszélek-e? A fejem igen kábult, de el akarom most mondani . . . »

Aztán a Ferencz remegő kövér kezeire hajtotta arczát és zokogni kezdett. Ferencz elfordult. Terhes, nehéz volt a levegő. Mintha fojtogatta volna.

«És Mátyás se — mondta később Ágnes s a kis ember berohant a szobába és lábához térdelt asszonyának — és Mátyás se, mert ő is . . . Ha mindenki megbocsátana nekem?»

Sohajtott és fel akart emelkedni. Arcza égett, fejét nyughatatlanul forgatta mindenfelé, mintha valami sulyos terhet akarna lerázni róla. Visszahullott.

«Pedig szerettem volna az utczát látni még egyszer. Óh, vigyenek oda — mondta idegesen küzdve az erőtlenséggel — az utczát és a hegyeket ott messze, mely az én kedves, drága falum felé vezet . . .»

Az ablakhoz vezették és Ágnes mosolyogni próbált.

Akkor Ferencz valami nagy elhatározásra vergődött. «Te ne haragudj reám, édes — mondta. Ki a hibás? A sors. Mit tehetsz te? Mit tehetek én? Ennek igy kellett lenni A madár volt a keritő. Mert ő repült ki s

ő érte történt minden. Az a sors, édes . . . mit tegyünk? . . .»

És hirtelen a kaliczka után futott s az ablakhoz vitte. A muszka angyal ijedten csapkodta magát a drótokhoz. Ferencz megfenyegette nagy öklével. «Te bolond» — mondta — «te bajszerző . . .»

«Hogy én haragudnám, Ágnes? Mindent felejtsünk el és én nem akarok többet tudni, nem akarok többet hallani soha, semmit . . . Nem akarom látni ezt se, ezt se, ezt a madarat se.»

S kinyitotta a kaliczka ajtaját.

A madár tétovázott. Ferencz rácsapott a kaliczka tetejére. A muszka angyal a párkányra szállt s aztán meglibbentette próbából a szárnyát; felcsippent vigan és huss, egy iramatban a hársfa ágai között volt. Kis kecses fejét az ablak felé fordította s sivítva kérdezgetett egyetmást.

Ferencz elfordult. A szemét nagyon szurta valami. Megdörzsölte s mogorván mondta: «bár megenné a macska.»

Ágnes hosszan fellélekzet s kigyult ar-

czát magasra emelte. Valószinüleg mit se tudott arról, a mi körülötte történik. A szeme ragyogni kezdett; kezével átfogta homlokát. Mintha átlátott volna hegyeken, völgyeken, az Aranyosig; Aranyos partján néma kis falujáig, falu felett az öreg kopott házig, a hol boldog volt, s zavartalanul álmodott . . .

«Óh, édes fáim, édes berkem. A köd kúszik az égerek tetejére, szétszakad s rádől a hegyre. Édes lármás zöld vizem, vigy magaddal, édes szellőm, az arczomat is, a fülemet is, a nyakamat is. Te ringatsz a térdeden szépen apó, mint mikor kicsi voltam: «a pünkösdi rózsa, . . . én édesem, én kedvesem, szakassz egyet róla . . .»

Aztán erőt vett rajta a láz, karja lehullott s ráomlott arra a székre, a hol még csak tegnapelőtt epedve várta a szép királyurfit, ki eljön s homlokon csókolja az árva hófehérkét, kérdve: «akarsz-e felébredni s az enyém lenni örökkön örökké — édes?»

VÉGE.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

AZ ARANY HAJTŰ

IRTA

GEORGE DE PEYREBRUNE

OSZK

I.

Barbarin mesternek, egy kis városka eme kis nyomdászának a gazdasszonya olyan tökéletesen értett a háztartás dolgaihoz, hogy egyetlen asszony sem volt, a ki irigye ne lett s a kinek ennélfogva a nyelve rá ne járt volna — a mi, mint kiki tudja, szörnyen kellemetlen dolog. Összesugtak és nevetgélve «Barbarinné asszonyom»-nak nevezték. Sőt a rosszabb nyelvek még azt is rebesgették, hogy az az állitólagos unokaöcs, kit a gazdasszony olyan tulságos gonddal nevelgetett a gazdája nyomdájában, voltakép nem más, mint az ő tulajdon szülötte, a kihez a nevezett nyomdásznak aligha nem volt valami köze az ő másodvirágzása korában. Látni persze senki sem látott semmit, de a kávénénikék mindannyian tűzbe merték volna tenni a kezöket... Igazán csoda, hogy pörzsölt szag nem érzik rajta, mikor olyan sokszor és olyan valószinütlen dolgokért teszegetik bele.

Magda asszony azonban csak nyugodtan folytatta a maga gondos gazdasszonyi életét, forral-

ván herbatéákat az öreg nyomdásznak s tömvén tele nyalánksággal a kis Angelót. Ha azt mondom, hogy kicsi, ezzel csak azt akarom mondani, hogy kedves, takaros; mert Angeló már a huszonharmadikat járta, akkorra volt, mint egy jól megnőtt eladó leány s finom kis szőke bajuszt viselt, melynek a vége fölfelé göndörödött, éppen csak annyira, hogy látni lehessen azt a hamiskás szája szögletét. Tessék ehhez hozzávenni két nagyon szelid kék szemet, fehér arczbőrt, gyermekesen félénk arczkifejezést, s előttök lesz a kedves unonaöcs arczképe, kit Magda asszony husz év óta anyai féltékenységgel melengetett a köténye mellett.

Három esztendős korában már ő volt a posta a gazda irószobája meg a nyomda közt. Később megtanitották «szedni». Mostanság pedig «faktor» és «korrektor» volt.

Magda asszony pár év óta azt kivánta, hogy sokat foglalkoztassák a fiut. Volt rá oka. Ez az ok pedig az volt, hogy Magda asszony azt akarta, hogy Angeló jól viselje magát. Már pedig a Barbarin mester gazdasszonyának a jó magaviselet felől ugyancsak kérlelhetetlen nézetei voltak, a melyekkel minden kinálkozó és nem kinálkozó alkalommal előállott.

— Te! mondá Angelónak, mikor meglátta az első pelyhet, mely az orra alatt kiütközött, —

annyit mondok, hogy ne futkoss a lányok után, mert kitekerem a nyakad'!

Ez világos beszéd volt s Angeló épenséggel nem vette a figyelmeztetést csak amolyan képletes beszédnek. Isten segedelmével csakugyan olyan jól is viselte magát, akár egy kis szent szobor a maga fülkéjében. Hanem mivel ő nem volt márványból, mint azok a boldogságosak, agya és szive el-elkalandozott a bűvős ábrándok amaz édes birodalmába, a melybe lábát betennie tilos volt. Magda néni rózsaszinben látott mindent, mert a fiu, a ki olyan képmutató volt, akár csak egy jónevelésü kisasszony, csak annál szendébben sütötte le ártatlan szemeit. Hanem azért a néni folyvást vigyázott. Minden isten adott reggel, mikor Angeló elhagyta szobácskáját, mely közvetlenül a házfedél alól mosolygott ki egyetlen ablakával az udvarra, bement oda Magda asszony, fürkészni, kutatni, zsebet motozni, pénzt megolvasni.

Egyszer egy kis elszáradt ibolya-csokorra akadt, a mitől egy hétig beteg volt. Angeló egy álló hétig maradt a nyomdában, a honnan ki se m mozdult. Magda néni pedig ugy-ugy meglökdöste, hogy szinte beleszédült. Mikor aztán a láz elmult, Magda néni azzal kárpótolta magát, hogy fuladásig tömte a gyereket csokoládé-tortával, vaniliakrémmel meg szarvasgomba-pástétommal.

Ez a zavartalan boldogság nem tarthatott

sokáig. Egy reggel Magda asszony az ablakban kirázott egy mellényt, melyet Angeló az azelőtt való nap vett föl, mikor a városba ment. Egyszerre csak kicsuszik valami, és — dzsing! . . . nagyot csendül az udvar kövezetén . . .

Magda néni kihajol az ablakon és — óh, borzalom! mit lát? egy gyönyörü, hosszu hajtűt, melynek a végén finomul metszett arany-gomb csillogott.

Szükségtelen mondani, hogy a féltékeny nagynéni milyen roppant sebességgel rohant le a két emeleten s vetette rá magát erre a bűnjelre. Szétnyitott ujjai közé fogta s úgy tartotta ott, az undorodás kifejezésével, mintha valami mocskos tárgyat vett volna föl. Azután ide-oda forgatta s a haragtól és felháborodástól kidülledt szemekkel mormogá magában:

— Hajtű! . . . Igy hát Angelo lányokhoz jár! . . . még pedig milyen lányokhoz! . . . Haszontalan teremtésekhez, a kik a hajtűjöket egy fiatal embernek a zsebében felejtik! . . . Még talán ki is bontotta annak a semmirevalónak a haját . . . No szép dolog, mondhatom! Mire való hát az a nevelés, a mit neki adtam, mikor ő is éppen csak azt csinálja, a mit a többi! . . . Hát végzet már ez? A férfi mind rosszra születik, akár mit csinál is vele az ember?! . . .

És Magda asszony, szobájába visszatérve, le-

roskadt egy székre s arczát kötényébe rejtve, keservesen sírt. A jó asszony e jámbor szigorúságának alapjában igen érzékeny oka volt. Fiatal korában elcsábították. Azóta soha sem vigasztalódott meg, s azt képzelte, hogy ha az ember erkölcsösebb nevelésben részesítené ugy a férfi-, mint a nőnemet, az ilyféle szerencsétlenség soha sem fordúlna elő. Ez a gondolat tetszett neki s titokban hízelgett magának azzal, hogy elvét az Angeló kifogástalan magaviseletével be is bizonyítja. És ime, ő is a bűn útjára lépett!

Óh, de meg fogja menteni . . . ha ugyan van még rá idő — szent isten! . . . Ki fogja ragadni annak az elveteműltnek a körmei közűl, a ki megtanította a rosszra. Vissza fogja terelni az igaz útra. Fölállott, s merev szemmel, lihegő kebellel folytatta álmodozását. Csakhamar fenszóval álmodott.

— Igen, ez az . . . Világos, természetes, nincs más mód. Meg kell házasítani . . . Meg ám, de kivel? . . . Ez a bökkenő. Mintha bizony olyan könnyű dolog volna az! . . . Szegény fiucskának nincs apja! . . . Ki menne hozzá? . . . Talán valami munkásnő . . . Köszönöm, nem kérek belőle! . . . Kisasszony kell annak a kedvesnek. Talán bizony nem elég csinos ahhoz, hogy akármelyiknek is megtessék? . . . Igen ám, de melyiknek? . . . Nini — mi jutott eszembe! Jaj istenem, nem birok ma-

gammal! . . . Hát ha ennek csakugyan kellene . . . No már, én bizony nem tétovázok, hanem, egykettő, egyenest odamegyek. Majd elválik!

Egy órával utóbb a Barbarin mester gazdasszonya, fekete ruhába, sötét kendőbe öltözve, fején igen egyszerű, fátyolos kalappal, becsöngetett a Morimbeauné asszony nevelő-intézetének a kapuján.

II.

Ez a «nevelő-intézet» tulajdonkép nem volt más, mint egyszerű leány-iskola, melybe vagy harmincz, munkás-osztálybeli kis leány járt s tanult olvasni és szépen elmondani, hogy a jó isten mi végre teremtette őket erre a világra. Reggeltől estig meg-megszakadó visitás értesítette a szomszédokat a haladásról, melyet a fiatal csemeték tettek, mert a munka-egyszerűsítés elve alapján a kátéból föltett kérdésekre a leányok mind egyszerre feleltek. Először egy szelíd hang volt hallható, mely a kérdést föltette, azután pedig egyszerre csak harmincz kicsiny torokból szakadt föl a visitó hangözön, mely úgy vágott az ember fülébe, mintha nyilat lőttek volna bele.

A szomszédok dühösen torlaszolták el magokat ablakaik mögé. Ám nyugodtan maradt helyén a vértanú-tanítóné, kinek hangja sohaj gyanánt szakította meg ezt a pokoli ütemű zenét. Nem

Morimbeauné asszony volt. Morimbeauné asszony sokkal komolyabb foglalkozásnak szentelte magát. Könyveket irt a fiatalság épülésére.

A kiadó elég szíves volt beleegyezni abba, hogy a Morimbeauné asszony műveit Barbarin mesternél nyomassák, hogy így a szerző könnyen javitgathassa ki a kefelevonatokat. Ebből aztán folytonos jövés-menés eredt a nyomda és nevelőintézet közt, sőt némi bizalmas viszony is származott belőle. Morimbeauné asszony összetalálkozott néha a nyomdász gazdasszonyával s megállott egy-két perczre, hogy vele a müvei felől beszélgessen. Magda asszony, kinek ez hízelgett, figyelmesen hallgatta a bölcs beszédet. Máskor meg Angeló vitte el Morimbeauné asszonynak a kefelevonatokat, s ha az iskolának már vége volt, szívesen megvárta, míg a korrekturát elolvassa. Ilyenkor aztán lelopódzott a kertbe, a hol mindig találkozhatott a segéd-tanítónéval: Thilda kisasszonynyal. Leültek egy padra valamelyik árnyékos zugban; Thilda himzésen dolgozott, Angelo pedig hosszan elnézegette a leány beesett szemeit, sápadt arczát.

Ez elég sűrün megtörtént. Jól ismerték egymást; elbeszélték egymásnak egész életök történetét. Talán szerették is egymást. Erről azonban sohasem volt köztük szó.

Thilda már vén lány kezdett lenni. Huszon-

négy éves volt és kínos foglalkozásának fáradalmai a kimerültség nyomait hagyták arczán. E mellett mély fekete szemeiben örök szomorúság lakozott. Csupán azért élt, hogy éljen, mert máskép nem lehetett, de milyen elkeseredés volt szívében a sors ellen! Érezte a nőnek minden vágyát, minden szükségletét, minden szenvedését és tudta, hogy így kell itt megöregednie, elhagyottan, ismeretlenül, egy iskolának a négy fala közt — csak azért, mert szegény! Arczszíne olyan lett, mint a sápadt viasz, szemei beestek, szája szögletei a fájdalom és életuntság kifejezésével huzódtak le.

De vasárnap, mikor kis leányseregét misére vezette, megfordultak utána s a férfiak vállig törték magukat, hogy észrevegye őket a szép tanítónő, ki szegényes ruhájában is olyan előkelő külsejű volt. Egyszerű ruháját ritka finomsággal viselte s minthogy a járás és a kiváncsi pillantások kissé kipiritották az arczát, valóban szépnek tűnt föl. Sokan mondogatták, mikor utána néztek:

— Beh kár!

S a szegény leány, a ki csodálatot és vágyakat ébresztett, úgy haladt tovább, maga után vonszolva szegénységét, mint valami gyalázatot, mely örökös egyedüliségre kárhoztatta. Ferrière kisasszonynak hívták. Árva volt.

Angeló jól tudta mindezt, ismerte legbensőbb szenvedéseit. Neki sem volt családja —

neve se. Megértették és vígasztalták egymást — csupán egy hosszas tekintettel, emez a Thilda fekete szemeibe merűlve, a leány pedig az Angeló csillogó két szemét nézdelve.

Ama nap estéjén, mely Magda asszonyt olyan szörnyű izgalomba ejtette, a néni magához szólitotta Angelót s fölment vele ennek a szobájába. Alig tudott beszélni, mert a torka össze volt szorulva s a szive hevesen dobogott.

— Zárd be az ajtót. Gyer ide. Mi ez?

S az orra alá tartotta az arany hajtűt. Angeló elámultan s elképedten nyitotta ki a száját.

— Hallgass! Ne hazudj! Mi ez?

— Magda néni... dadogá Angeló.

— Nem igaz! förmedt rá Magda asszony. — Ezt valami haszontalan személynél találtad... Hallgass, semmirevaló!

Angeló fölágaskodott, mint egy kis mérges kigyó.

— Haszontalan személy! kiáltott föl őrülten a felháborodástól, — ő, ő!... Magda néni, adja vissza azt a tűt, mert különben...

— Mert különben?...

S Magda néni fölemelte a kezét.

Angeló meg sem mozdult, hanem vakmerően ismétlé:

— Mert különben ugy el megyek, hogy soha sem lát többet!

Jaj, bizony kitelt volna tőle, hogy megtegye. Mos már világos volt ez. Az angyal föllázadt végre. Magda asszony egyszerre, mintegy varázsütésre, lecsillapult. Egészen elhűlt arra a gondolatra, hogy a «gyerek» világgá talál menni. Hanem azért a tűt nem adta vissza. Messzire eldobta magától. Az arany holmi nagy sebességgel hömpölygött végig a padlón s csengő koppanása olyan volt, mintha panaszkodnék, hogy ilyen kiméletlenül bánnak vele.

Angeló utána szaladt, fölvette, megtörülte, megdörzsölte a kabátja szárnyával, s azután szemtelenül beleszurta egy varrópárnába, melyet Magda asszony a tulajdon kezeivel készitett. Ez már a vakmerőség netovábbja volt. Ám Angelo szörnyen elvörösödött. Érezte, hogy ő most hallatlan dolgot mivelt, s rettenetes fenyitésre volt elkészülve. Aggódva fordità szemét a bősz nénire. Emez megsejtette benne a félszet:

— Nyomorult! mondá a legsiribb hangon, mely rendelkezésére állott.

Azután elővette zsebkendőjét s a legijesztőbb módon fujta bele az orrát, azt kiáltva mellé, hogy ő nagyon boldogtalan.

— De, Magda néni, rebegé Angeló elérzékenyülten, — mi panasza van? Hát nem mindent megteszek én, a mit akar? . . .

Magda néni rögtön szaván fogta.

— No ezt mindjárt meglássuk. — Angelo... Köhintenie kellett. Majd megfuladt.

— Angeló, huszonhárom éves vagy, s én fel tudom fogni . . . azaz, hogy dehogy tudom felfogni . . . De hát, lásd, édes gyermekem, fődolog, hogy az ember tisztességes legyen. Az életben ez az egyetlen dolog, a mi jó. Ha rossz ember válnék belőled, én belehalnék. Némely ember csakis azért lesz gonosztevő, mert lányok után futkos. Hej, ha tudnád! . . . Neked nő kell? No hát, végy el egyet s meg van az egész. Angeló, meg fogsz házasodni.

— Én! . . . kiáltott föl a fiatal ember elkábultan, mintha főbe ütötték volna.

Magda néni elhalványodott, elfehéredett.

— Ne félj, lelkecském, jól kiválasztottam én a neked valót, ne félj. Magda néninek jó szeme van ám! Tudja, hogy mi kell az olyan elkényeztetett, beczézett kis fiunak, a milyen te vagy . . . Szép, deli kisasszony az, a kinek egy fillérje sincs, mert különben nem kellene neki holmi szegény nyomdász-legény. Már pedig reménylem, hogy az nem fog nemet mondani. Különben, van egy kis megtakaritott pénzecskénk is, a mivel csinos háztartást rendezhetünk be a számotokra! Majd meglásd, milyen szép lesz . . . Ejnye ni, mi lelt téged? Talán bizony azért vágsz ilyen savanyu képet, mert sajnálod azt a mihasznát? Hallod-e, meg ne

haragits! Akarom, érted-e?... akarom, hogy feleségül vedd Ferrière kisasszonyt, mert ha nem, rosszul jársz velem... Most pedig lódulj!

Magda asszony az ajtó felé nyujtá mutatóujját, mely remegett. A néni egészen kipirult az izgatottságtól, mert a «gyerek» tántorogni kezdett s szeméből csakugy omlott a köny. Egyszerre csak sirva fakadt s eszeveszetten vetette magát a jó asszony nyakába, mialatt zokogva kiáltá:

— Magda néni, Magda néni, mennyire szeretem!...

S azután csókolgatta és sirt hozzá, mint a gyermek, arczát a Magda néni gallérjába rejtve. Kevés hija volt, hogy emez már azt nem mondá neki: «No hát ne beszéljünk róla többet», ugy fájt a szivének, hogy sirni látta a fiut. De Angeló, mintha láz arőltetné, megint rákezdte:

— Magda néni, maga olyan, mint a jó isten.. Szeretem! szeretem!...

— Tessék, még elveszti azt a csep eszét! kiáltott föl Magda néni, olyan erősen szoritva keblére a gyereket, a mint csak birta.

Azután félénken kérdé:

— Hallod, édes gyermekem, talán nem akarod?...

— De bizony akarom!

S fölegyenesedve, derekasan megrázta a néniket. S ezután még egyszer elkiáltotta:

— Akarom! érti? akarom!...

Azzal fogta a kilincset s lebukfenczezett a lépcsőn és eltünt, ugy hagyva ott Magda nénit, roskadozó lábbal, homlokát két kezébe szoritva, mintha megérteni iparkodnék ezt az egész dolgot, mialatt gondolatai ugy forogtak fejében, mint a fonál a pamutgombolyitón.

Angeló pedig, hajadon fővel, felborzalva, mint a göndör kis kutya, szaladt, a hogy csak birt, a Morimbeauné asszony nevelő intézete felé.

III.

Szerencséjére az ajtó nyitva volt, mert csöngetni a világért nem mert volna. Macska módjára surrant be a kis udvarba, s lábujjhegyen ugrosva leért a kertbe, hol egy fa mögé huzódott. Innen aztán, nyakát óvatosan előre nyujtva, a hátsó fal felé nézegetett, hol a szőlőlugas alatt egy pad volt.

Augusztus hava volt. A kert teljes pompájában díszlett; meg volt minden levele, minden virága, illattal volt terhes a levegő. És Angeló, kinek minden érzéke mohó vágyra ébredt, sováran nézett szét, részegűlten szivta be a levegőt s előre nyujtá ajkait, mintha föl akarná falni csók-

jaival az ábrándozó leányt, ki a lugas alatt állt s őt nem látta. Mikor azután, életében most először, jóllakott azzal a kéjjel, melyet most már megengedettnek hitt, halkan és dobogó szivvel közeledett Thildához.

A leány fölemelé fejét és elpirult. Angeló pedig megállott, mozdulni sem mert, a hirtelen zavarodás földhöz szegezte. Ha az arczát elrejthette volna abba a ruhába, mely a leány lábait takará, akkor — akkor talán lett volna bátorsága elmondani, hogy miért jött. De igy, előtte állva annak, a ki közeledtére elpirult, nem, soha! . . . Arra gondolt, hogy nem jobb volna-e elszaladnia. De miért is nem szól Thilda semmit? Hiszen ha egymáshoz adják őket, ezt már ugyis tudnia kell. Thilda szeliden nézett reá; szemei félig behunyva tévedeztek rajta, s szemöldökének rezgése csak ugy csiklandozta Angelónak a szivét. De nem látszott olyan zavartnak, mint mikor a szende leány először áll jegyese előtt. Ez meglepte a Magda asszony félénk unokaöcscsét. Végre a leány, barátságosan nyujtva neki kezet, megszólalt:

— Jól tette, hogy ma eljött.

Angeló tántorgott, mikor megfogta azt a kezet, melyet rögtön el is eresztett, mert ugy érezte, mintha égetné. Odalapult a falhoz, egy hosszu inda árnyékába, mely az orrára csüngött le. Most már, kissé bátrabb lévén, rányitotta a

leányra fényes szemeit, melyek ugy csillogtak, mint a nefelejts a harmatcsep alatt. Thilda, kissé remegő hangon, melyen megérzett az erőlködés, hogy nyugodtnak lássék, folytatá:

— Vannak pillanatok az életben, mikor nagy szükségünk van egy jó barátra.

Elérzékenyült. Köny gyült szemébe, mely egyszerre elborult.

— Ön sir! dadogá Angelo, ki nagy nyugtalansággal állott föl a padról.

Lehajolt hozzá, hogy jobban láthassa. Arcza hozzáért a leány vállához. Thilda megforditá kissé fejét s fátyolozott tekintete ráesett az ifju fölemelt szemeire. Egy perczig igy néztek egymásnak a szivébe. Nyugtalanok voltak mind a ketten s mégis elragadtatva lelkök eme benső érintkezésétől, mely soha nem ismert mámorral tölté el őket s szinte hasonló volt az ájuláshoz. Thilda lassan félreforditá szemét s mosolyogva viszonzá, halkan, mintha vallomását mondaná el:

— Nem, nem sirok többé!

Angeló lehajtá fejét, szőke fürteivel érintve a leány keblét s még halkabban mormolá:

— Szeretem önt! szeretem! . . .

Kezök egymásba kulcsolódott s az egyik őrülten szorongatta a másikat.

Thilda most csaknem vidoran mondá:

— S ha meggondolom, hogy éppen ma kér-

ték meg a kezemet! . . . Találja ki, hogy mit feleltem.

Angeló ráborult a leány ujjaira s hogy valamennyit egyszerre csókolja meg, az egész kezet odadörzsölte félig nyitott ajkaihoz. Thilda kaczagva tevé hozzá:

— Azt feleltem, hogy fogadásom tiltja férjhez menni!

— Kosarat adott! kiáltott föl Angeló, a leány kezét elbocsátva — kosarat adott! . . .

Thilda intett a fejével, hogy igen, s meglepetve nézte, hogy mi lelte Angelót egyszerre.

Ez visszavetette magát a szőlőinda árnyékába s Thilda nem láthatta az arczát. Angeló hallgatott.

— Haragszik érte? szólt Thilda, szemrehányó hangon.

Azután ő is megharagudott.

— Már látom, hogy rosszúl tettem. Két kézzel kellett volna kapnom ezen az alkalmon, mely nekem, a szegény leánynak, kinálkozott! . . . És mégis, mikor Morimbeauné asszony azt mondta, hogy megkérték a kezemet, rémület fogott el, szívem összeszorult. Igen, mindjárt arra gondoltam, hogy lehetetlen volna szeretnem azt a férjet, kinek a kedvéért más, bensőbb vonzalomról kellene lemondanom . . . az ön barátságáról, mely mindig vigaszom volt, s melyet továbbra is megtarthatok

szívemben, a nélkül, hogy vele valakit megbántanék . . . És ön, ezt veszi tőlem rossz néven, Angeló ? . . .

Thilda kétségbeesett mozdulattal állott föl, s ég felé fordított tekintete elmondta azt az egész keserűseget, melyet rá ez az utolsó szenvedés hozott. Büszkén, sértődve, gyors léptekkel ment tova a kertben, a fák sötétje alatt, melyeknek levelei homlokát czirógatták.

Angeló megértette. Utána szaladt Thildának, könnyedén, mint az őz, a nélkül, hogy a leány hallotta volna lépteit, s a fasor végén, a kinyíló csillagos kék ég alatt utólérte, a tornácz feljárója mellett, mely a holdfényben fehérlett. Thilda menekülni akart, de Angeló elszántan fogta derékon s nem bocsátotta. A leány, félig hátrahajoltan, föllépett az első lépcsőfokra, csaknem aléltan. Angeló nagy felindulással kérdé:

— Tudja-e, hogy kit utasított vissza, Thilda?

Thilda ránézett.

— Engem, fejezé be Angeló, — engem . . . Magda néném kérte meg számomra, s most, hogy ön kikosarazott, tudom, hogy nem fog nyugodni addig, míg mással össze nem adott . . .

— Ön, ön! . . . hebegett Thilda, ön volt! . . . Én istenem, mit csináltam? . . . S Morimbeauné asszony már el is ment, hogy válaszomat megvigye!

— Végünk van! zokogott Angeló.

Egymás karjába borultak, s keblet kebelre szorítva, reszkettek, mint kétségbeesett zokogó gyermekek.

— Thilda! . . . szólalt meg egyszerre belülről egy hang.

— Az asszony . . .

A leány sietve törlé meg szemeit, s beszaladt a házba.

— Isten veled! . . . kiáltott utána Angeló.

S elszaladt — abban a szent hitben, hogy nem éri meg a holnapi napot.

IV.

Hanem azért másnap reggel mégis ott ült az asztalnál, Barbarin mester és Magda asszony közt, álla alatt az asztalkendővel. De csak foghegygyel evett, kedvtelenül, duzzogva, nagy szemeit lesütve, melyek alatt fekete karikák látszottak, mint a festett leány szeme alatt. Magda lopva tekintgetett rá s nagyokat sohajtott, hogy mellén csak ugy ropogott a fehér ellenző. Pedig pompás kis reggeli volt: finom vesepecsenye, kitűnő bor, orrcsiklandozóan párolgó szarvasgomba, rózsaszinű, puha lazacz, illatos eper — a mi csak szemnek és szájnak kedves lehetett. Barbarin mester, bő szürke csinvat-otthonkájában boldogan, elégedetten ült az

asztalnál s jóizűen falatozott és iddogált. Valahányszor Magda asszony ujabb tányért nyújtott oda Angelónak, a gyerek mogorván vont vállat:

— Nem kell . . .

Magda asszonynak a homlokán csakúgy gyöngyözött a veríték. Végre elveszítette a türelmét, s azt mondta:

— Nohát, ha nem vagy éhes, eredj dolgodra.

Angelo fölkelt, ledobta az asztalkendőjét s kiment a szobából.

Mi a baj? kérdé Barbarin mester, jóizűen törűlve meg nyalánk száját.

Magda asszony nem felelt, hanem odament az ajtóhoz, megnézni, hogy nem hallgatózik-e valaki. Azután visszajött az asztalhoz, leült s ugy megforgott, megfészkelődött a székén, mintha parázson ülne. Az ajka fehér lett, az arcza meg kipirosodott. A nyomdász elejtette villáját s boszusan, önző aggódással nézett rá apró szemeivel, melyek husos képébe bemélyedtek. Egyszerre csak Magda asszony fuldokló hangon, szavait félig elnyelve, megszólalt:

— Az van a dologban, Théophile, hogy én meg a gyerek elmegyünk a házból . . . Elviszem Párisba.

— Mi! micsoda!¦ te! . . . maga! . . . Ej, az ördögbe is, miféle história ez már megint? Hát

nem hagyhatják az embert békességben élni? Mi lelte, mi a baj.

Magda asszony a szemét törülgette.

— Igaz, mondá fuldokolva, — nehezemre fog esni, hogy itt hagyjam ezt a házat . . . meg magát is, akármilyen volt is velem szemben a magaviselete. Csak a jó isten tudja, hogy milyen rosszul fog esni, ha majd itt kell magát hagynom más asszonynak a kezében, a ki nem tudja ugy ápolgatni, mint én, a ki nem fogja ugy ismerni a szokásait, az izlését, az egészségi állapotát, hogy mindig azt adja, a mire magának szüksége van, meg a mit szeret. . . Krisztuskám, szinte vérzik bele a szivem . . .

Barbarin mester holthalványra válva tolta vissza tányérját s nagyott sohajtot. Magda asszony fölemelte szemét a padlás felé s hozzátevé:

— De nekem mindenekelőtt a fiam iránt vannak kötelességeim. Szegény kicsike! . . . mondá elérzékenyedve s karjait ugy hajlitva, mintha most is ölben ringatná még, — szegény kis bárányka, alig született a világra, s máris boldogtalan!

— Boldogtalan? ismétlé gépiesen Barbarin mester. De azután gyanakvó szemmel tevé hozzá:

— Miért?

Magda asszony ugy felpattant erre a szóra, mintha rugóra járna, ugy hogy a megfélemedett kis ember visszadőlt a széke hátára.

De Magda asszony utána hajolt:

— Azt kérdi, Théophile, hogy miért?... Hát csak azért, mert nincs apja a drágának, mert szegény névtelen árva, a ki senkinek sem kell.

— Micsoda senkinek? dörmögött a nyomdász, kinek az ábrázata összeránczolódott.

Magda asszony elhuzta a székét messzire az asztaltól s csüggedten roskadt le rá, eleresztett kezekkel. Siránkozva mondá:

— Nem akarom, hogy a gyermekemből rossz ember legyen. Nem akarom, hogy elcsábitsa a lányokat s azután a faképnél hagyja őket, a gyermekökkel együtt. Fiatalon akarom megházasitani — olyan nővel, a ki neki való, a ki tetszik neki s a ki gondját viselje, ha én már nem leszek itt — a mi, ha az isten ugy akarja, nem sokára bekövetkezik... Meg is találtam már azt a nőt; szegényt választottam, alázatost, mert azt reméltem, hogy ez majd nem ád kosarat... No hát, kosarat adott! Ha pedig ennek nem kell, hát kinek fog kelleni? Senkinek. És az én Angelóm egész életében fogja hordani gyalázatomnak a terhét! Soha sem lesz családja, felesége, gyermeke! Engem meg mindig kinozni fog az a vád, hogy csak azért hoztam a világra egy ártatlan teremtést, hogy boldogtalanná tegyem! De én minden áldozatra kész vagyok a fiamért. Elmegyek innen.

A nyomdász dühösen rántogatta a vállát.

— Azzal ugyan sokra megy, ha elmegy! mondá.

— Magda asszony emeltebb hangon vágott vissza:

— Azt mindenesetre elérem vele, hogy először is a nagy városban nem tudják, hogy kicsoda-micsoda az ember, honnan jön, merről szakadt ide, nem nézik olyan nagyon az ember származását, mint az ilyen kis fészekben ni, a hol mindenkit ismernek, mindent tudnak. Azután meg, nekem is megvan a magam eszméje.

Magda asszony kiegyenesité magas termetét, mely szélessége mellett is elég szép volt még; szeme ugy meg tudott csillogni, hogy az ámuldozó Barbarin mester csakugy pislogott tőle. Még a hangja is vékonyabb lett, hogy annál jobban behatolhasson gazdája fülébe és szivébe.

— Ne képzelje azt, hogy azért, mert ugy élek és viselkedem, mint egy vén asszony, már egyébre se vagyok való, mint kenőcs-csinálásra meg téa-főzésre, Barbarin uram?... Ha ön jóval tul van is a hetvenen, én még esak az imént töltöttem be a negyvenedik esztendőmet. És értem a dolgomat. Szeretem is hát hinni, hogy nem lesz lehetetlen egy tisztességes élemedett embert találnom, a kinek kényes izlése, gyönge egészsége van, a ki hűséges gondviselésre szorult s a ki szivesen fog elvenni egy jó asszonyt, ki még

elég fiatal, jó gazdasszony, jó szakácsné, ért az inycsiklandoztató nyalánkságok elkészitéséhez, a ki gondozni, kényeztetni, szeretni fogja és hosszabbá és boldogabbá fogja tenni az életet, mint addig volt . . . És az az ember sokkal jobban fogja érteni a maga érdekét, semhogy el ne fogadná azt az egyetlen föltételt, a mit kikötnék — azt, hogy ismerje el a fiamat magáénak s adjon neki apát, nevet . . . Oly széppé fogjuk azután tenni az életet ketten, hogy fogadom: ő lesz, a ki köszönetet mond! Nem képzeli-e el maga is azt a derék urat, szép, borotvált képpel, takarosan megfésülve, csinosan felöltöztetve, mintha csak most vették volna ki a katulyából — ott ül a karszékben, lábát jó puha szőnyegen nyugtatva, s előtte az asztalon a legfinomabb kedvencz ételek, a miknek a főzéséhez — el merem mondani — senki sem ért ugy, mint én? Mellette ül a kedves felesége, a ki csókolgatja és felviditja. Meg a fia, az én Angelóm, ez a szép fiu és derék ember, a kire joggal lehet büszke. . . . Meg aztán a menye . . . az a kedves, vidor teremtés, a ki ugy fog dalolni, mint a pacsirta! . . . Hát még az apróság! Óh, azok az iczipiczinykék, a kik még alig látszanak ki a földből s máris a lábai közt futkosnak, a térdeire másznak mindannyian és azt kiabálják, hogy: Nagyapó! nagyapó! . . .

Magda asszony egészen belemelegedett az ábrándjába. Mialatt beszélt, az arcza átszellemült, sugárzóvá lett, megifjodott s csaknem olyan szép volt ebben a pillanatban, mint husz éves korában. Azután, eszébe jutván, hogy minő szerepet játszik, összerázkódott kissé.

Ránézett az öregre, kinek elérzékenyült arczkifejezése hirtelen reményt ébresztett szivében.

— Csupán egy bánatom lesz, tevé hozzá szomoruan, — az, hogy magát egyedül hagytam itt — árván . . .

Barbarin mester kinjában olyan furcsa elkényszeredett képett vágott, mint a tőrbe ejtett róka, hogy Magda asszony hamarosan fölkelt, nehogy elkaczagja magát, s zsebkendőjét a szemére nyomva, kiment.

Barbarin mester egyedül maradva, a nélkül, hogy reggelijét elköltötte volna, mélyen elgondolkozott, mialatt a két hüvelykujjával malmozott.

V.

A következő hét, mely ez emlékezetes reggeli után folyt le, olyan volt, hogy az öreg nyomdász élete legszebb hetének tartotta volna azt, ha Magda asszony uti készülődései minden pillanatban eszébe nem jutatták volna, hogy boldogsága mihamarább

véget fog érni. Gyöngéd ápolás, fáradhatatlan figyelmesség soha sem környezte még életét ilyen kellemesen. Az asztal mindennap ujabb meglepetést tartott fenn számára, mely folyvást csiklándozta nyalánk inyét.

Könyökét az abroszra támasztva, zsiros szájjal, csillogó szemmel csevegett pipája füstjében Magda asszonynyal, ki mosolyogva, kissé kaczéran ült vele szemközt s észrevétlenül ráterelte a régi emlékek izgató elbeszélésére. Azután elnyomta a buzgóság, mialatt a karosszékben elterülve hintázott s a házi sapka a félfülére csuszott. A gazdasszony fölállott s kezébe vette a lámpát, feltámasztotta az öreget, bevezette a hálószobába, szépen lefektette a hófehér ágyba, miután fejére kötötte a hálókendőt. Meggyujtotta az éjjeli lámpát s lábujjhegyen ment kifelé, ugy téve, mintha nem is hallaná, hogy visszaszólitják. . . .

Reggel, mikor Barbarin mester fölébredt, a csokoládé már ott gőzölgött az orra alatt. S a nap ugyanolyan kellemességgel, gyönyörűséggel, gondviseléssel folyt le, mint a tegnapi. Azután egyszerre csak ládát szögeztek a házban, Magda asszony málhát vonszolt s az öreg ugy érezte, mintha hirtelen fagy dermesztené meg.

Szörnyen furta valami az oldalát. Töprenkedve forgolódott a gazdasszony körül, bajuszát harapdálva. Ugy látszott, mintha mondani akarna

valamit, de nem tudná magát rá elszánni; azután egyszerre csak odább állott.

Magda asszony pedig, egyedül maradva, kétségbeesetten fogta két kezébe a fejét vagy pedig vállat vont s azt dünnyögte:

— Majd megpuhulsz még, ne félj!...

Az idő azonban egyre telt s Magda asszonyt emésztette az aggodalom. Mert Angeló folyvást halványabb, soványabb, szomorubb lett, hogy azt lehetett hinni, hogy maholnap ágyba esik.

— Bizonyosan az a lány forog a fejében, gondolá Magda asszony.

Megtiltotta neki, hogy a házból kimenjen. Angeló ki sem mozdult a nyomdából. Hogy szórakozzék, maga végezte a Barbarin mester dolgát is s emennek nagyon jól esett a heverés. A fiatal ember igen ügyes volt s pompásan betöltötte az ő helyét. Az öregnek semmi más dolga nem volt, mint az, hogy kedve szerint éldegéljen. Azonban Magda asszony «vasuti kalauz»-t hozatott s egy este, vacsora után az asztalra tette, hogy belőle a vasutak indulását és érkezését tanulmányozza. Barbarin mesternek elváltozott az arcza. Ez a baleset a kéjes emésztésnek éppen a közepébe csapott le: majd megfuladt bele.

Vége hát mindennek: Magda elmegy s ő maga marad... Annyira elérzékenyedett maga fölött, hogy köny gyült a szemébe.

— Hát csakugyan el van határozva, dünnyögé. — Itt hagysz, Magda? . . . Pedig hej! öreg vagyok már, nem sokáig élek — bizony kivárhattad volna még azt a kis időt!

— Hát a fiam? . . . viszonzá Magda asszony.

Barbarin mester erőt vett magán s elszántan mondá:

— Hallod . . . ha akarod, rá hagyom a nyomdámat . . . Vagy akár mindjárt is átadom neki . . . Akarod?

Magda asszony megrázta a fejét.

— Azt akarom, hogy megházasodjék. Itt pedig nem lehet . . . hacsak . . .

Barbarin mester jámborul ismétlé:

— Hacsak? . . .

Nézze, Théophile, ne firtassuk ezt. Magának nincs szive s most már szinte nem is sajnálom, hogy elmegyek . . . Nincs, magában nincs se sziv, se szánalom, se igazság. Attól a naptól fogva, hogy engem, fiatalon, ártatlanul, magához csábitott, egész életemet magánnk szenteltem — magának, a ki vén volt s a kit nem szerettem. De hát fiuval ajándékozott meg, s a gyermekem kedvéért rászántam magamat mindenre. Azt reméltem, hogy a magamviselete végre is meg fogja hatni, hogy gyermekének a látása apai érzésre gerjeszti, hogy büszkén fogja majd egyszer a magáénak vallani — mert bizony nincs miatta mit

pirulnia: szép gyerek, tanult fiu, becsületes ember — én pedig, tudja, hogy sohasem voltam a másé, csak a magáé. Nekünk adhatta volna a nevét bátran — mert méltók voltunk rá, és kötelessége is lett volna; de maga önző ember . . . Nohát, isten hirével el is megyünk a házából . . .

Magda asszony itt olyan mozdulatot tett, hogy Barbarin mester azt hitte: máris indul. Utána nyujtotta kezét.

— Hát azt akarod, mondá, — hogy elvegyelek? Ilyen vén létünkre . . . még kikaczagnának bennünket. . .

— Hát aztán? . . . Lehet, hogy járnak majd a nyelvek, de a tisztességes emberek csak azt fogják mondani, hogy maga a kötelességét teljesitette. És bizony mondom, Théophile, nem fogja megbánni . . . A helyett, hogy egyedül éljen és egyedül haljon meg, a nélkül, hogy volna valakije, a ki szeresse, a ki a szemét befogja és imádkozzék érette, lesz családja, a mely imádni fogja, mint apát, és tisztelni, mint az istent. Dehogy gunyolják majd az emberek, ha látják, hogy milyen boldoggá tettük . . .

Az öreg lehorgasztotta a fejét s egészen meg volt lepve az uj érzelmektől, melyek most szivébe férkőztek. Az «apa», «család» szavak lelke mélyére hatottak és olyan viszhangot ébresztettek benne, mely eddig néma volt. Az a fásult

sziv most hevesen dobogott s roppant vágyat érzett a gyöngéd szeretetre, ömledezésre. Ebben a pillanatban hirtelen benyilt az ajtó, s Angeló, kuszált hajjal, őrülten rohant be, kezében levelet tartva. Odafordult Magda asszonyhoz.

— Morimbeauné asszony küldi, mondá lelkendezve.

Magda asszony felbontotta a levelet s meglepett mozdulatot tett.

Fölhevült arczczal mondá Angelónak:

— Szaladj hamar Morimbeauné asszonyhoz s mondd meg neki, hogy holnap reggel ott leszek.

Angeló futásnak eredt, mint a bolond. De Barbarin mester olyan hangosan kiáltott utána, hogy a fiatal ember, ki örömében azt sem tudta, fiu-e vagy lány, megállott s benézett az ajtón:

— Mi a baj? Csak hamar . . . mondá, s már megint indult.

— Gyer ide . . . komissziót akarok adni . . . azaz hogy . . . mormolá Barbarin mester. — Gyere csak . . . De gyere hát, mordizomadtát!

S mikor aztán Angeló türelmetlenül odarohant, az öreg galléron kapta, lehúzta a szája tájékáig s nagyot czuppantott a képére. Azután pedig zavaros szemmel dadogá:

— Most pedig szaladj . . .

Magda asszony összeszorította az ujjait, hogy

el ne sírja magát. Azután ujra elolvasta a levelet s azt mondá:

— Morimbeauné arról értesít, hogy Ferrière kisasszony, a segédtanítónő, a ki Angelónak kosarat adott, beszélni szeretne velem. Nagyon művelt leány; bizonyosan mentegetni akarja magát...

— Hanem hát, tevé még hozzá némi habozással, talán legjobban tenném, ha el sem mennék, mert ha szóba hozza az Angeló származását...

Barbarin mester fölállott s mintha fölgerjedt nemes érzelmeitől megifjodott volna, odament Magda asszonyhoz, két karjába fogta s könnyes szemmel nézett rá:

— Nohát akkor mondd meg neki, Barbarinné asszony, hogy Angeló a mi fiunk!...

VI.

Magda asszony, mikor másnap felöltözött, hogy Morimbeauné asszonyhoz menjen, akarata nélkül is nagyobb gondot fordított a toilettejére, s a szerény gazdasszony most valóságos polgárasszonynyá változott át. Munkálkodása alatt észrevétlenül is megszállta a büszkeség. Nézegette, egyengette magát s rá-rámosolygott a tükörre.

Barbarinné asszony!.... Barbarinné asszony!... ezt mormolta magában folyvást.

— De ni! mondá egyszerre, — Angeló most már gazdag kérő. Bizony találhat jobbat is annál a kis tanítónőnél, a kinek egy fillérje sincs. De az orra alá is dörgölöm ám ezt annak a kisasszonynak, a ki elég botor volt kikosarazni! . . . Azt hiszem egyébiránt, hogy most már az adószedő is nekünk adhatja a lányát. Annak van ám hozománya!

Elmenet keresztül ment a nyomdán. Barbarin mester nyugodalmasan aludt a karszékében. ingujjban, elterpesztett lábakkal, nyitott szájjal.

A mellékszobában Angeló, a főnök iróasztala mellett ülve, állította össze a lapot — hetilap volt ez, mely csupa hirdetésből állott s melynek egy oldala a helybeli nevezetes eseményeknek s a vidéki lángelmék tollának volt szentelve.

Magda asszony, a mint belépett, látta, hogy Angeló mozdulatlanul ül az asztalnál, zsebkendőjét az orrára szorítva.

Azt gondolta, hogy sír, s fölibe hajolt. De a zsebkendő hirtelen eltünt s az Angeló szemei olyan fényben égtek, mely korántsem vallott sirásra.

Magda asszony megsímogatta a haját, megcsókolta, és suttogó, édes hangon mondá neki:

— Szegény kis báránykám, csak viseld magadat jól, pár nap mulva teljes lesz a boldogságod . . . No de, most már megyek . . . A minap nem kellettél Ferrière kisasszonynak, ugy-e? Bezzeg

kellenél most már neki, de hiába, már elkésett a kisasszony! . . Találunk mi Angelónak szebbet e jobbat is! . . . Jó munkálkodást, kicsim!

S Magda asszony, anyai reményekkel telten, nevetve ment tovább.

A zsebkendő, melyet Angeló az imént olyan hirtelen eltüntetett, most ismét előkerült s arra szolgált, hogy száját bedugva, jajgatását elfojtsa. Tompán ordított bele, harapdálta, mint a ki megveszekedett, mialatt lábaival az asztal alatt rugdalózott. Nem tudott hova lenni dühében és keserűségében.

Még az is eszébe jutott, hogy megveri a nagynénjét.

Mert hát igazán hallatlan is, hogy az a néne olyan zsarnoki kénynyel rendelkezik ő vele.

Igenis, zsarnoki kénynyel! Hanem, ő végre is férfi már, majd megmutatja neki!

Rögtön el is fogja magát határozni. Először is abban állapodott meg, hogy megszökteti Thildát, azután pedig eszébe jutott, hogy az a szelid leány erre talán nem is fog ráállani. Nem? Nohát akkor maga szökik meg, elmegy, messzire, messzire, akárhova . . .

Szegény fiu ugy sírt, a hogy csak birt. És fájdalma olyan nagy volt, hogy csakhamar nem ismert határt. Ekkor aztán egyszerre abbanhagyta

a sírást, s nyugodt és komoly lett, a milyennek a nagy elhatározások pillanatában kell lenni.

Majd meglássák, hogy ő már nem gyermke többé! Azonban Magda asszony becsöngetett a nevelőintézet ajtaján.

Thilda jött elibe s vezette be az intézet társalgó szobájába. Pirulva, izgatottan sietett leültetni a vendéget.

Egyedűl voltak.

— Kisasszony . . . kezdé Magda asszony, csipős arckifejezéssel.

— Asszonyom . . . rebegé a segédtanitóné.

— Nem tudom, folytatá Magda asszony, hogy Morimbeauné asszony mi okból hivott ide.

— Az én kérésemre történt, asszonyom, s nagyon köszönöm, hogy szíves volt eljönni.

Magda asszony méltóságos arczot öltve várakozott, de a leány zavarodottsága őt is megzavarta kissé.

Thilda lesütötte szemét s félénken kezdé el:

— Asszonyom, bocsásson meg nekem, hogy megtisztelő kérésére tagadóan válaszoltam . . . Nem tudtam, hogy . . .

— Nagyon természetes, kisasszony, vágott szavába Magda asszony, fölállva, — s nincs rá ok, hogy bocsánatot kérjen. Hála istennek, az én Angelóm . . .

— Óh, asszonyom, kérem . . . kiáltott fel a

leány, ki szintén fölkelt s Magda asszony előtt megállott, — legyen hozzám kegyes . . . segítsen. A mit önnek mondani akarok, az nagyon nehezemre esik. De egyedül állok a világon, nincs családom, a mely szószólóm legyen. Magamnak kell tehát beszélnem. Vallomás ez, melyet csakis önnek tehetek. Én . . . én szeretem Angelót.

A leány reszketve takará el arczát kezeivel.

Magda asszony ámulva nézett rá. Nem értette a dolgot, de azt hitte, hogy sejti.

— Vagyis más szóval, ön szereti a gyermeket — elég szép is hozzá, hogy szeressék — de nem mehet hozzá a származása miatt . . . Ön jó családból való leány és . . . persze, nagyon érthető a dolog.

— Csalódik asszonyom, viszonzá Thilda nagy fekete, félénk szemeinek szelid tekintetével, — boldog lennék, ha Angelóhoz nőül mehetnék . . .

— Hiszen kosarat adott neki!

— Morimbeauné asszony nem mondta meg a nevét . . .

— Hogyan! igazán? . . . kiáltott föl Magda asszony. — Ön tehát kész volna elfogadni azt a szegény gyermeket, család nélkül, vagyontalanul? . . .

— Dolgoznánk és boldogok lennénk, rebegé a leány.

Magda asszony hirtelen szokott volt egyik

érzelemből a másikba átcsapni. Most is, a mint szíve egyet dobbant, megindultan kiáltott föl:

— Óh, mennyire szeretlek!... Hogyne, mikor szereted Angelót?

S azzal keblére vonta a leányt, kit ez az anyai ölelés kimondhatatlan boldoggá tett.

— No, édes leányom, kezdé azután Magda asszony, örömtől csillogó szemekkel, — te ugyan jól imádkoztál, az ábrándod nem volt hiu álom... Tudd meg, hogy Angeló egyetlen és... törvényes fia Barbarin mesternek, a ki azonnal átadja neki a nyomdáját!

S Magda asszony diadalmasan egyenesedett föl, lesve, hogy e büvös szavaknak milyen lesz a hatásuk. Thilda komolyan felelt:

— Annál jobb... Angelóra nézve! De minthogy ő most már gazdag, nem gondolhat arra, hogy vagyontalan leányt vegyen nőül... Mert nekem, asszonyom, semmim sincs...

— Elhallgatsz mindjárt? mordult rá Magda asszony, a meghatottságtól fulladozva. — Szép is vagy, jó is vagy: ne mondd hát, hogy semmid sincs. Én gazdagnak látlak s éppen ezért adlak a fiamhoz... Magda asszony hirtelen mozdulatot tett, a mint ez az utolsó szó akaratlanul szállt ajkára szivéből. Zavarában egészen elvörösödött.

De Thilda keblére borult s karjait nyakára fonva, mondá:

— Anyám!..

VII.

A lakodalmat Magda asszony kívánságára nagy sietve ülték meg. Alig lett, minden feltünőbb szertartás és ünnepélyesség nélkül a Barbarin mester hites felesége, midőn már az Angeló és Ferrière kisasszony eljegyzését is kihirdették.

A kis város tüdeje-szakadtából beszélt erről a két eseményről. Kivált a kávénénikéknek nem fáradt bele a nyelvök, s hogy annál jobban boszantsák az egykori gazdasszonyt, kit azelőtt «Barbarinné asszony»-nak csufoltak, most folyvást csak «Magda asszony»-nak nevezgették.

De Magda későbbre halasztotta a kölcsön visszaadását és polgárasszonyi jogainak az érvényesitését. Magdának jó nyelve volt, s ha késett is ezuttal, bizonyára nem fog adósa maradni senkinek.

Most csupán egy dolog foglalkoztatta: az Angeló házassága.

Nagyon megszerette, imádta Thildát, annyira, hogy bántani kezdte a lelkiismeret. Majd megölte az aggódás, mikor arra gondolt, hogy a «gyerek» talán nem is méltó erre a derék szép leányra, a ki ugy szereti. Vajjon szereti-e majd ő is? Szive nem csügg e titokban még most is azon a másikon, a kitől szerelmi zálogot kapott?...

Óh, az az arany hajtű!

Folyvást ez járt az eszében. Az a vékonyka tű valóságos lidércz lett.

Azonban Angeló nagyon, sőt bolondul látszott örülni a házasságnak; hanem egyre sovány és sápadt maradt s a szemei olyan nagyra kerekedtek.

«Beletörődik a sorsába», gondolá Magda, — «ha ugyan a kis semmirekellő végkép meg nincs már rontva s csak azért nyugszik bele a házasságba, hogy könnyebb szerrel járhasson gonosz szenvedélyei után! . . .»

Egy nap, a mint az Angeló szobájából kirakodott, hogy fiát a maga szobájába költöztesse, melyet az uj pár számára akart berendezni, dühösen motoszkált minden zugban, hogy azt a hajtűt valahol megtalálhassa.

— Hova tetted? kérdé hirtelen Angelótól.

A fiu gonoszul nézett rá — sejtette, hogy miért kérdik ezt tőle, s ravasz mosolylyal ezt felelte:

— Elvesztettem!

— Hol?

— Az utczán.

— Az utczán! Hát magadnál hordtad?!

Magda asszony fölháborodtan fonta keresztbe karjait s rettenetes szemekkel pislogott az elve-

temültre, ki rosszaságának e legvégső bizonyitékát adta.

— Igy hát, folytatá, — te elég vakmerő voltál ahhoz, hogy mikor a jegyesedhez eljárogattál, egy másik nőnek az emlékét hordtad a sziveden . . . te nyomorult ! . .

— De édes néném . . . mamám, dadogá Angeló, ki nehezen tudott leszokni a régi czimzésről, bár Thilda eleget korholta miatta.

Hanem mikor a «mama» szót kimondania sikerült, Magda asszonynak egyszerre elcsitult a haragja s czivakodó hangja gyöngéd hízelgésbe olvadt át.

Angeló folytatá :

— Mama sohasem akart meghallgatni. Pedig ha tudná ! . . .

— Hallgass ! kiáltott rá az anyja.

Reszketett, hogy a fiu most mindjárt vallomást tesz. Érezte, hogy nem bir összeszedni annyi szigoruságot, a mennyi ennek a meghallgatásához szükséges.

A felindulástól remegve, folytatá :

— Hallgass ! Nem akarok tudni semmit . . . Hanem ide figyelj. Férfi vagy már, lehet veled okosan beszélni. A mi megtörtént, megtörtént. Elmult : ne bolygassuk. Jobban szerettem volna ugyan, hogy egészen az esküvőd napjáig tisztességesen viseld magadat. Ez volt egyetlen gondo-

latom, életemnek egyetlen czélja. De te kisiklottál a kezem közül: az isten akarta igy — ne beszéljünk róla többet... Hanem, a mi a jövőt illeti, Angeló, óh, lásd, ha ugy tennél, mint a többi férfiak, ha szenvedést okoznál a feleségednek, ha megcsalnád, ha szeretőt tartanál mellette . . . lásd, érzem, hogy belehalnék! . . .

És Magda asszony ünnepélyesen tevé hozzá:

— Esküdjél meg nekem, hogy soha sem fogod viszontlátni azt a nőt . . . . a kitől azt a hajtűt kaptad.

Angeló most már igazán dühre fakadt; toporzékolt, kiabált, hadonázott.

— De hisz az lehetetlen. Hiszen . . .

— Eredj a szemem elől, mert összetörlek! . . . . kiáltá Magda asszony magán kivül, fölemelt ökéllel, a borzalomtól és felháborodástól nagyra nyilt szemekkel.

Óh, ha ez a házasság nem lett volna már a megkötés küszöbén, hogy megsemmisitette volna azt, s milyen bünösnek érezte magát azzal a boldogtalan menyasszonynyal szemben! De a végzetes nap elérkezett; készen volt minden, ruha megvarrva, lakoma megrendelve, meghivó szétküldve. Már diszitették a templomot, teregették a szőnyegeket, virágozták föl a gyertyákat, meg az ajtófeleket. Thilda a hajadonkor utolsó óráinak izgatottságába volt merülve.

— Résen leszek! biztatá magát Magda asszony, szilaj elhatározással.

S azután a nap ragyogó sugaraiban egybeolvadt minden, a barna fürtök meg a göndör szőke haj, a lengő fehér fátyol, meg a fekete kabát, a hóditó kis bajusz, meg az illatos virágu fehér koszoru. Semmi kétség: ez a pár cseléd igazán egymásnak való volt. Angeló mosolygott és mosolygott Thilda, csakhogy nedves szemekkel, félig lecsukott pillái alatt. Nagyon nehezökre esett, mikor ebédnél, mint a szokás megkivánja, elválasztották őket egymástól. Szemközt ültek, s ugy néztek egymásra, gyöngéden, ártatlanul.

Angeló inkább Thildát falta szemeivel, sem mint azt, a mit tányérjára elibe raktak. Thilda pedig össze-összerázkódott nézése alatt, kivált mikor látta, hogy vőlegénye ajkai néha hangtalanul mozognak. Körültök sokat tréfált a lakodalmas nép, de ők nem értettek abból semmit. Az ebéd nagyon hosszadalmas volt nekik. Voltak ott komoly emberek, a kik lassan, könyörtelenül szónokoltak, s annál hő beszédűebbek voltak, mert pompásan ebédeltek.

Morimbeauné asszony terjedelmesen adta elő a maga irodalmi és neveléstani nézeteit. Sőt kegyesen meg is igérte, hogy legközelebbi művét, melyet az akadémiához fog benyujtani, *ifjabb* Barbarin urnak ajánlja.

Erre aztán toasztot mondott valaki, a melytől fülig pirult el az uj pár két orczája.

Végre aztán Magda asszony megszánta őket s a poharak csengése közben kivitte őket a másik szobába.

— Tudom én, hogy nem ez a szokás, mondá, de ezt a kisvárosi izetlenkedést nagyon boszantónak találom. No gyermekeim, most már egymáséi vagytok, mindörökre; senkinek semmi köze hozzátok. Végezzétek el a dolgotokat magatok — ne törődjetek senkivel. Isten áldjon meg.

S azzal Magda asszony olyan meghatottan indult kifelé, hogy a gyertya csakugy reszketett a kezében, midőn egyszerre csak a kandallóra pillantva, a felgyujtott gyertyák teljes fényében ott látta csillogni az átkozott aranytűt, mely egyenesen nyujtotta föl metszett fejét az uj asszony fehérselyem varrópárnájából.

Lábai összecsuklottak, ugy érezte, mintha a szivébe döftek volna. Önkénytelenül eltakarta szemét a kezefejével.

Egyszerre csak eszébe jutott valami: ha Thilda ezt a tüt észre találná venni! . . .

Oda nézett az uj párra. Ott állottak mind a ketten a szoba közepén, egymás kezét fogva, önfeledten, mozdulatlanul. Szemök sugárzott, de nem néztek egymásra. Csak két szegény kis sziv, mely őrülten dobogott, zengette a szerelem halk dalát . . .

Magda asszony lassan odasompolygott a kandallóhoz és — kikapta a tűt a párnából. . .

De ebben a pillanatban Thilda odanézett s meglepetten kiáltott föl:

— A tűm!

S azzal Magda asszony felé közeledett, ki kővé meredten tartotta ujjai közt a tűt, melynek gombja csillogva rezgett.

Thilda hátrafordult Angelóhoz, ki folyvást szorongatta a kezét:

— Elvesztettem egyszer, mondá.

Angeló pedig felelt:

— Én megleltem . . . és magamnál tartottam. Magda asszony csak most eszmélt föl:

— Hát a tied volt ez a tű, Thilda? Igazán?

A fiatal asszony egy éppen olyan tűt huzott ki hajából s anyósának mutatva, mondá:

— Nézze.

Magda asszony most mérgesen fordult Angelónak:

— Hát nem mondhattad te ezt meg nekem? . .

S ajkáról feltartóztathatatlanul folyt a szóáradat. Ezzel könnyebbitett magán a kiállott szenvedésekért.

Angeló azonban kifogyott a türelemből s nevetve tolta a jó asszonyt az ajtó felé.

— Ejnye! mondá hangosan kiáltva, hogy

megállitsa az anya korholó nyelvét, — hiszen sohasem engedte, hogy beszéljek! . . .

Magda asszonyt azonban egy gondolat ismét visszaterelte a szobába.

Ez a hajtű volt az oka mindnyájok boldogságának, Angelo házasságának, meg az ő férjhezmenetelének, becsülete visszaszerzésének is . . .

Ha nem ijedt volna meg ugy ettől a csinos arany tűtől, mikor először látta, semmi sem történt volna ugy, a hogy történt.

— Lám, mitől függ az ember boldogsága! mormolá Magda asszony. — Nekem adod ezt a tűt, Thilda? tevé hozzá, mialatt mosolyogva nyomá ajkához az arany gombot.

— Óh, hogyne? Ezer örömmel! . . . ismétlé neje után Angelo, ki csak ugy fészkelődött türelmetlenségében.

Magda asszony kiment, rácsukva az ajtót a két gyermekre, kik ekkor már csókolóztak.

Bement szobájába, melynek a falán az ágy fölött, egy kinyitható üvegráma függött. Az üveg alatt különféle furcsa ócska tárgyakat lehetett látni, a melyeket Magda asszony «ereklyék»-nek nevezett.

Piczi harisnyák, apró, kötött czipőcskék, a mikbe alig fért volna bele az ember hüvelykujja s a mik valamikor a kis Angeló bábóit ékesítették; aztán meg egy összeharapdált darab füge-

gyökér, csörgettyűs ezüst nyélben; meg egy érdemkeresztecske abból az időből, mikor a kis fiu iskolába járt; meg egy kis szőke, aranyba játszó hajfonat. Meg ez, meg az.

Magda asszony áhitattal nyitotta föl a rámát; hosszan, könybe lábadó szemmel nézegette az annyira szeretett gyermekről maradt emléket, s azután reszkető ujjal tűzte bele a hajtűt kincstára közepébe.

Hungaria könyvnyomda nyomása V., tükör-utcza 5.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár